

M. Costa y Llobera

POESIES

041

DAD AU

CCIÓN GE

12

COSTA

POESIES

PC3941

.C7

P6

C.1

40000

10412

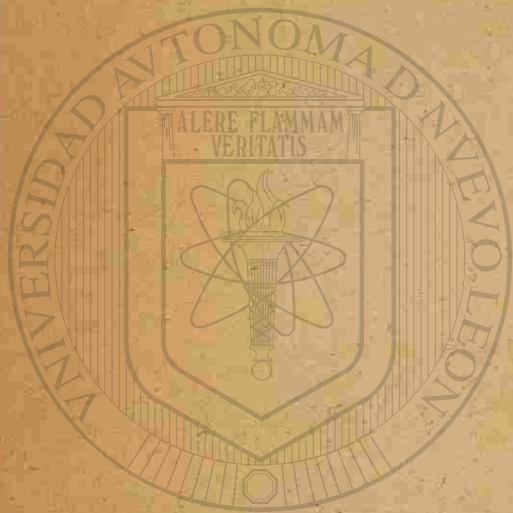

1080021971

EX LIBRIS

HEMETHERII VALVERDE TELLEZ

Episcopi Leonensis

3504

UANL

POESIES

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

< POESIES >

D. EN

MIQUEL COSTA Y LLOBERA

Ab llicencia de l' Autoritat Eclesiàstica.

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Biblioteca Valverde y Tobo

Capilla Alfonsina

PALMA

Biblioteca Universitaria

CIPOGRAFIA CATOLICA BARRAS

1885

46689

PC3941

C7

PG

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

AN aplech de poesies més, men-
tres n'hi ha tants que sobran, no
es cosa de fer gran il·lusió á qual-
sevol que ja no estiga á la primera edat
dels entusiasmes literaris. Si l'esperansa
que sol afalagar á un poeta novell hagués
hagut d'esser mòvil d'aquesta publicació,
es ben cert que no estaria feta. Conexém,
per una part, la poca afició que hi ha dins
Mallorca á llegir escrits en nostre matern
llenguatge, y sabém, per altre part, que'l
reduhit estol de gent que hi pren gust té ja
ben conegudes casi totes les composicions
que li ofereix aplegades aquest llibret.

Y donchs, á ne qué vé tal publicació?
Aquesta es una pregunta que bellament po-

010412

dria fer qualsevol, sense que l'autor pogués darli resposta. En tot cas, qui hauria de respondre son aquells que s'han de reconèixer causadors d'aquesta publicacioneta: qu'ells s'en avengan!

Una vegada resolt col·leccionar aques pòesies, que, desde ben primerench, l'autor havia anat escampant per calendaris y revistes, ha cregut convenient revisarles totes, no sols baix del punt de vista literari, sinó baix d'un altre més important; no fos cosa que ls errors ó ignorancies d'una edat inexperta fessen dany á l'puresa d'idees y de sentiments, única glorià qu'aquesta lira ha de conservar assegurada.

Are, tranquil respecte d'axò, tan sols me resta entregar humilment en mans de l'honrada Mallorca aquestes fulles escrites ab paraules apreses de la seua boca, aquestes notes de curta melodia, però sortides del cor ó inspirades en les bel·leses y tradicions d'aquesta benvolguda terra de mos pares.

M. C. LL.

LA VALL

J'o sé una vall llunyana,
Amagada en lo cor de l'alta serra:
Tot temps fresca y galana,
Coberta de verdor está sa terra.

Tant si de neu blanquejan
Los puigs, com si los colran soleyades,
Tot l'any hi remorejan
Les fonts entre murteres perfumades.

Ja may la veu febrosa,
La remor que s'axeca de la vila
Rompé la misteriosa
Quietut que reina dins la vall tranquila.

No mes dins ella s'ouen
Lo cant del aucellet per l'espessura
Y la remor que mouen
Lo vent que passa, l'aigua que murmura,

Y á voltes la llunyana
Cansó del llaurador per l'alta coma,
Ó l'sò d'una campana
Que de l'ermita n'es sagra' aroma.

Quant l'ànima cansada
Se troba en les converses de la vida,
La poesia amada
Cerca en la vall qu'á son amor convida.

M'agrada aquells paratges
Tot sol anar trescant, á la ventura,
Y de sos vells ramatges
Reposar somiant dins l'espessura

Quant la claror darrera
Daura'ls penyals ab moridora ullada
Y l'estrella primera
Sonriu demunt lo dol de la diada;

Llavors ran de l'ermita,
Baix del ciprer m'assech; y en aquell' hora
De tendresa infinita,
S'en venen mos recorts, y mon cor plora.

Y vé la nit: calmosa
La lluna va pujant dellá la serra,
Y á sa claror duptosa,
De misteris y encant se vest la terra.

Llavors s'axeca pura
La veu del rossinyol dins l'enramada,
Y l'aigua que murmura
Encants me conta d'una edat passada.

Llavors cada estrelleta
Dolsa rosada á l'esperit envia,
Y ab una veu secreta
Canta'l cor d'inefable poesia.

Alens d'altra existencia,
Perfums de Paradís lo cor alcança,
Maravellosa essencia
Que dona'l viu conhort y l'anyoransa.

1873.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

II

Ran de l'aigua, pensativa
 La joveneta no 's mou;
 Si prest s'omplia sa gerra,
 No s'umpl encara son cor.
 —¡Ay dona d'aigua si 'm davas
 Perles fines y tressors,
 Jo reina d'amor seria
 Dins un castell com un sol!—

La jove calla y se mira...
 Y corre, corre la font.

III

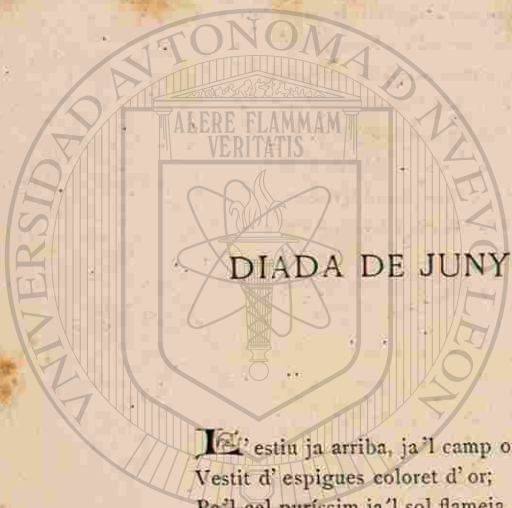
Concirosa com la lluna,
 La donzella va pe'l bosch:
 Ja no's mira les estrelles,
 Ja no ascolta'l rossinyol.
 Gran batut d'una caiguda
 Fa dins l'aigua trist ressó...
 Lo rossinyol fuig y calla,
 La lluna blanca se pon,

L'aua plorant se desperta...
 Y corre, corre la font.

Dins un mirall, un abisme
 pot trobar la vanitat...

Asseguda ran de l'aigua,
 Ran de l'aigua d'una font,
 Està la blanca donzella
 Pentinant sos cabells d'or.
 —¡Ay! dona d'aigua qu'habitas
 Dins la fonteta del bosch,
 Ton mirall diu que som bella,
 Mes pobreta com les flors.—
 La jove canta y se mira...
 Y corre, corre la font.

Le estiu ja arriba, ja'l camp oneja
 Vestit d'espigues coloret d'or;
 Pe'l cel puríssim ja'l sol flameja
 Y de la terra s'axampla'l cor.

Ja l'aucelleta á son niu
 Extén l'ala maternal,
 Y la cigala á tot' hora
 Fa resonar lo seu cant.
 Ja les espigues fa moure
 Ab dolsa remor l'embat,
 Que les enceses roselles
 Pareix qu'aviva á son pas.

Segadors arreu blanquejan
 Á llargues files p'el camp,
 Ventant en la ma robusta
 Les nobles armes de pau.
 Si'l sol ardent los abrasa,
 Los venta amorós l'embat,
 Si los rendeix la fatiga,
 Reprenen forsa cantant.

Are es la festa tan esperada,
 Lo temps es are mes bell del any;
 Cantau, pagesos, qu'es arribada
 La recompensa de tant d'afany.

Aquí mes prop, ran de l'ombra,
 De l'ombra del vell casal,
 Un estol de jovenalla
 L'era adesa trafegant.
 Y'l cassot de blanca tela
 De lluny se veu ballugar
 Ab l'ample capell de pauma
 De llarga cinta voltat.
 Un estol d'espigoleres
 Pe'l rostoll s'escampa ja;
 Y cansons lleugeres volan
 Com aucells en llibertat.
 Á la tanca mes enfora
 Roda á l'era el bestia,
 Y, ab llargaruda tonada,
 Lo fa moure'l majoral.

Alegre feyna n' es la batuda,
Lo temps es ara mes bo del any;
Cantau, pagesos, que ja es venguda
La recompensa de tant c'afany.

Les timbes de l'alta serra
Vestides están de blau,
Y lluny ab lo cel confonen
Sos alterosos penyals.
Rica vesta de les faldes,
S'extenen los olivars,
Y'l bosch espés que negreja,
Y los fruyters de la vall.
Per entre cayrades roques,
Llunyana guayta la mar
Que, mesclada ab lo celatge,
Par que diga: ¡més enl'à!
Tot vessa harmonia y vida,
Tot canta un himne sagrat...
¡Gracies, Deu, que per sentirlo
Un cor me volguereu dar!

E'estiu ja arriba, ja'l camp oneja
Vestit d'espigues coloret d'or;
Pe'l cel claríssim lo sol flameja
Y de la terra s'axampla'l cor.

1873.

AMOR DE PATRIA

QUANT les volgudes montanyes
Dexava'l pobre catiu,
Plorant cullí d'una penya
Un brotet de romaní.

Passá terres y fortunes,
Però, resant cada nit,
Besava'l pobre, besava
Un brotet de romaní.

Un dia d'ivern, les ones
Tregueren un mort ¡ay trist!..
Estret en la ma tenia
Un brotet de romaní.

1873.

MIRAU aquestes floretes

Que s'obrin á la claror;

¡Quines colors tan finetes!

¡Quin perfum! ¡quina frescor!

Tenen mirall d'aigues netes

Y bell sol;

Les festejan papallones;

Per estones

Les alegra 'l rossinyol.

Però l'essencia mes pura
Que dins cada flor hi ha
May á dins ella s'atura,
Sempre s'en puja, s'en va.
No li basta l'hermosura

De la flor;

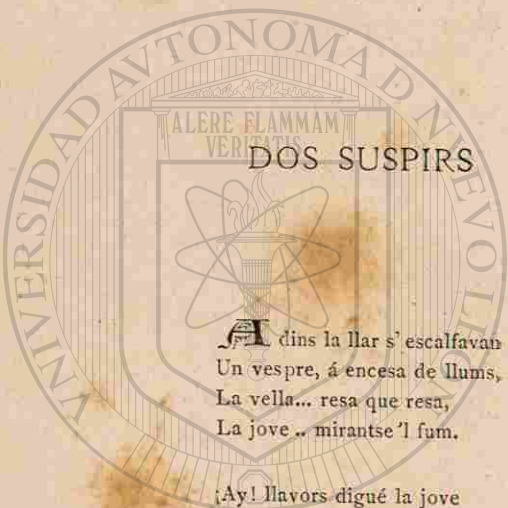
De la llum enamorada,

Pren volada,

Vol viure en nubolets d'or.

¡Sentiments que d'aquest cor
Cap enfora vos n'anau,
Perfums de l'ànima en flor,
Volau molt amunt, volau!

1873.

DOS SUSPIRS

A dins la llar s'escalfavan
Un vespre, á encesa de llums,
La vella... resa que resa,
La jove... mirantse'l fum.

Ay! llavors digué la jove
Y la vella ¡ay, bon Jesús!

— ¿Qué teniu are, padrina?

— Filla meua, ¿qué tens tú?

Cap d'elles torná resposta,
Però pensaren al punt:

— ¡Si ho sabiau, padrineta!

— ¡Si ho sabias, juventut!

1873.

LA CORONA DE SEMPREVIVES

MUDA y trista la Riera
Besa'l marge del fossar,
Desolada torrentera
Que ni sols la primavera
Fa alegrar.

Com á corrent la mirava
De les llágrimas de dol
Avuy que la contemplava,
Mentres, boyrós, s'aclueava
L'ull del sol.

Y allá, tirada y rompuda,
Una corona hi he vist
D'aquexa flor que may muda
Y sols té essencia volguda
Pe'l cor trist.

Era una ofrena piadosa
 Consagrada pè 'ls recorts,
 Com una baula amorosa
 Per enllassar misteriosa
 Vius y morts.

¡Corona de semprevives,
 Simbol d' afecte immortal,
 Dins les aigües fugitives...
 Llansada per mans esquivés
 Al fondal!

Jo he pensat: tot es mudansa;
 Passa la trista corrent,
 Passa'l plor y l' anyoransa,
 Y se pert la recordansa
 Pe'l torrent...

Tota flor qu' al mon brotona,
 Fins l' eterna del recort,
 Es floreta d' una estona:
 ¿Y pensas ferte'n corona,
 Fill de mort?

He alsat al cel la mirada;
 Y allà, en la fonda blavor,
 Coronavan la vesprada
 Flors sens fi de l' estelada,
 Semprevives de claror!

LA PRIMERA LLÁGRIMA

Beati qui lugent.

De dol se vestia'l mon,
 De goig l' infern tremolava,
 Y al negre fons d' un avench
 Forjava la Mort sa dalla.

Del afrontat Paradís
 Demunt la porta tancada,
 La viva espasa de llamp
 L' Angel de l' Ira brandava.

Adam y Eva fugint,
 Fugint de la dolsa patria,
 La veu del Senyor ofés
 Tronar sentian encara.

Y fugian lluny, mes lluny
Del llamp de la viva espasa:
Axi poguessen fugir...
Del propi cor que portavan!

Y muts, en lo cor tot sech,
Seca la vista y badada
Sens veure res... sols l'horror
De la vida contemplavan.

¡Dolor primera del mon
Fonda, immensa, solitaria,
Sense una veu ni un sospir,
Sens un gemech ni una llàgrima!

Com aquells cors, lo desert
Sens una font ni una planta,
Nou imperi de la Mort,
Obría sa immensa plana.

L'immensitat davant ells
S'extenia desolada,
Y'l cel cendrós, endolat,
Un altre desert semblava.

La veu del trò may sentit
Parexia l'amenassa
De les venjances del cel,
Qu'allà en l'altura s'armavan.

Y caminant, á la fi,
Trobaren una montanya
De pedreny tot calcinat,
Com una ossera escampada.

Y allà, sentint lo bramul
Qu'abans sentian en calma,
Tremolava'l rey del mon
Devant la natura esclava.

Y afanyosos, sens alé,
Pujaren la serrolada
Y descobriren d'allà
¡Mes tristor... desert encara!

Moria'l jorn; y'l sol trist,
De dins boyrosa mortalla,
Son raig derrer, tremolós,
Estenia per la plana.

Eva, rendida caiguert,
Sentí'l raig sobre sa cara;
Y ab aquell raig moridor
Gosá alsar trista mirada.

Y llavors... com dins la nit
L'estel amorós de l'aurora
Dins la fosca d'aquell dol
Lluhí la primera llàgrima.

Y, baxant pe'l raig de llum,
L' Angel dols de l'esperansa
Camviá ab un bes de conhort
La perla del cor a'narga.

D'un vol la pujá a n'el cel
Y devant Deu va posarla:
Obri son trono 'l Senyor,
Y 'ls esperits adoravan.

L'esguart puríssim del Fill
Vegé l'Etern dins la llàgrima...
Dins ella prengué colors
L'iris sant de l'aliança...

Ab muda harmonia el cel
Seguia l'etern *hosanna*,
Y axí Deu parlá llavors
Al Angel de l'esperansa:

«Angel de llum, esperit
De la suprema volada,
Tú qu'enfora te complaus,
Reyna en la terra desd'ara.»

«Sies del home germá,
Pelegrí en la terra ingrata;
Y quant p'el dol abatut
Rendit en la terra caiga.»

«De les llàgrimes de fel
Tú n'hi farás mistich bálсам,
Tú axecarás los seus ulls
Mes clars per veure sa patria.»

Digué'l Senyor. Cap al mon
Prengué l'Angel la volada;
Y allá en lo trono del Fill
Hi resplandía la llàgrima.

Y l'Angel passava espays,
Y sols y mons traspassava;
Mes s'aturá en un estel,
L'estel puríssim de l'auba.

Per trono hermós lo prengué,
Tot contemplant l'estelada;
Y lluny va veure aquest mon
Cubert d'espantosa taca.

Mes son claríssim esguart
Descubrí dins la fondaria,
Allá en lo cor del desert,
Sos nous germans que ploravan.

Ascoltá... y sentí una veu
Que, d'aquells cors exhalada,
Pujava al cel y's perdía
Llunyedana, llunyedana...

Ascoltà... y rajant del cel
Sentí l'harmonia santa,
Qu' en vives ones d'encant
Per tot l'univers s'escampa.

Y la veu que d'aquest mon
Gemegosa s'axecava,
¡Perdó!; sols deya, ¡pietat!
¡Misericordia!... ¡esperansa!...

Y les veus dels immortals
Allà en l'altura cantavan:
«Venturós qui té per Deu
Lo sant tribut d'una llàgrima!»

1873.

PRIMAVERA

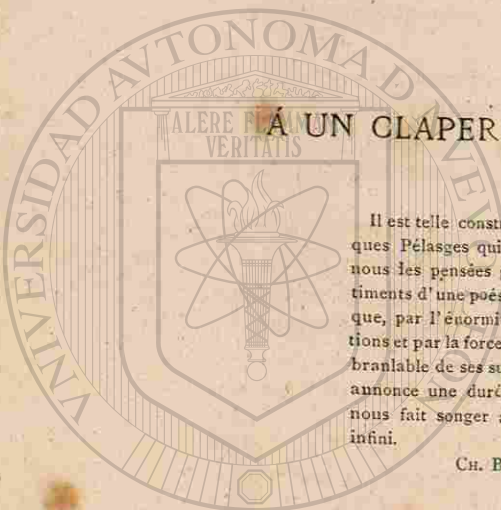
L'Abril es arribat. De flors vestida,
Riu la terra del sol enamorada,
Y'l sol li envia, ab amorosa ullada,
Rich present de colors, de llum y vida.

L'embat que juga dins la vall florida
Vola escampant essencia regalada;
Canta'l dols rossinyol per l'enramada,
Y cançons noves a cantar convida.

Per tot bellesa nova y alegransa....
Pareix que'l mon d'aquella edat primera
Del Paradís perdut fa recordansa.

Res com tu en aquest mon ¡oh Primavera!
Mes no... jo sé un Abril qu' al teu s'avansa:
L'Abril d'un cor que creu, ama y espera!

1874.

ALERE FLAMMAM VERITATIS

Il est telle construction des antiques Pélasges qui peut éveiller en nous les pensées grandes, des sentiments d'une poésie solennelle, lorsque, par l'énormité de ses proportions et par la force évidemment inébranlable de ses supports, elle nous annonce une durée sans bornes et nous fait songer à l'éternité, à l'infini.

CH. BLANC.

SALUT, claper de bárbara grandesa,
Qu'atreus lo pensament!
Salut, oh fita del vell mon despresa
Que dels segles afrontas la corrent!

Com es grat á mon cor, que 'l viure mida,
No més ab son batut,
Venir á véuret, contemplar ta vida
Que 'l conte de centuries ha perdut!

Qui 't feu? Quin es ton nom? Quina ma forta
Tes roques axecá?
Fou dels antichs gegants la rassa morta
Que per memoria eterna te dexá?

Fóres d'un déu caigut l'ara faresta,
Famèlica de mort?
Guardavas la memoria d'una gesta?
Eras la tomba del guerrer mes fort?

De bades mir... No venç la llum del día
La fosca del passat,
Mes pot volar millor la fantasia
Pe 'l buyt marvellós de lo ignorat.

Ja veig, entre la boyra llunyedana
Dels segles primitius,
Demunt la terra pe 'l diluvi blana,
Tribus selvatges y guerrers asprius.

Y veig coberta de boscatge l'Illa,
Qu'ab sagrada remor
Respon á la del mar, com una filla
De sa mare respon á la clamor.

Y allá contempl com una nit sagrada
Á dalt ton ample mur
Feya estremir la roja flamarada
Que foch donava al sacrifici impur.

Y veig com puja á la fatal foguera
 Lligat un jovencell...
 Y com un jay de llarga cabellera
 Branda terrible lo sagrat coltell...

Mes passa la visió, y altres ne vénen
 Del duple en la negror:
 Veig pobles que lluytant aquí s'extenen
 Y sent de les bassetjes la remor.

Y veig guerrers que, mitx desnús, combaten
 Demunt ton caramull,
 Mentres los altres á ton peu s'abaten,
 Com les ones del mar en un escull.

Vell claper, vell claper, qui tes canteres
 Pogués ara llegir!
 Qui interrogar pogués tantes osseres
 Que'l llaurador remou y fa florir!

Tú veus passar les races sent onades
 Del temps en la corrent,
 Inmòvil com la roca que de bades
 Socava l'aigua del febrós torrent.

Vell eras ja quant sa paret primera
 Alsava aquí'l romá,
 Y ha mil anys que sa morta polsaguera
 A tos peus la ventada rossegá...

Y axí veurás passar la nostra vida,
 Y d'altres ne veurás.
 Caurá nostra Babel ja derruida
 Y tú encara soberch t'axecarás.

Per axò vench á veuret algun día,
 Claper may derruit.
 Aquí hont pareix que'l temps ja no fa via
 Pren millor sa volada l'esperit.

1873.

PER LA CORONA POÈTICA

DEDICADA A LA BENAVENTURADA VERGE MALLORQUINA

CATALINA TOMAS

en les festes de son tercer centenar.

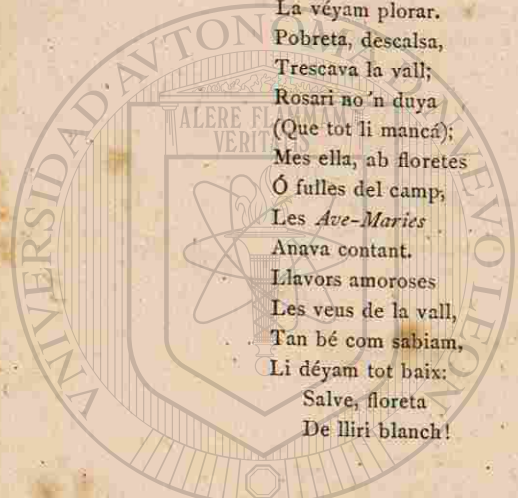
CATIVAT pe'l recort sant
De la Verge mallorquina,
Per Valldemossa trescant
Anava, ple del encant
D'aquella terra divina.

De les serres per l'altura
Moria la llum del sol,
Cobrava 'l cel mes blancura,
Y dins la verda espessura
Jo caminava tot sol.

L'oratjol mitx adormit
Movia l'ala lleugera,
Y la fonteta, ab delit,
Cantava cançons de nit
À les flors de la vorera.

Poch á poch s'era amagada
Del tot la claror del dia;
Y dins l'ombra perfumada
Sentí l'ànima callada
Volcar confusa harmonia.

¡Cantem! La nit obri
Son vel estrellat,
La nit que tal gloria
Nos dona cad' any.
Alsau més aromes,
Oh flors de la vall,
Fassers de les hortes,
Les paumes vinclau!
Espolsa tes rames,
Oh vell olivar!
Adorin y besin
Les ones del mar
La terra escullida,
D'hont pura brostá
Florèta santa
De lliri blanch.

Poncella la véyam
 Fer feyna resant;
 Sens pare ni mare
 La véyam plorar.
 Pobreta, descalsa,
 Trescava la vall;
 Rosari no'n duya
 (Que tot li mancá);
 Mes ella, ab floretes
 Ó fulles del camp,
 Les *Ave-Maries*
 Anava contant.
 Llavors amoroses
 Les veus de la vall,
 Tan bé com sabiam,
 Li déyam tot baix:
 Salve, floreta
 De lliri blanch!

Torments ¡ay! per ella
 L'infern apromtá,
 Visions espantoses
 Y negres alarbs.
 Allá dins les penyes
 D'horrible barranch,
 Dimonis llansaren
 Son còs virginal;
 Mes si ella clamava,
 Venian los Sants;

Aquí Sant Antoni
 Li dava la má,
 Y ángels y verges,
 Son front axugant,
 ¡Oh flor, li déyan,
 De lliri blanch!

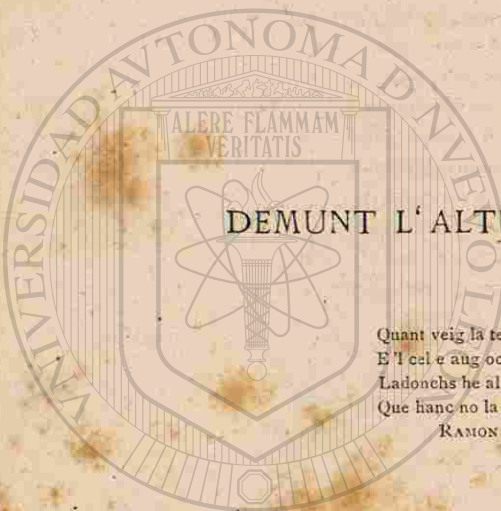
Un día ab tristesa,
 De dins los penyals,
 Partir la mirárem
 Camí de Ciutat.
 Allá assegudeta
 Ja estava plorant,
 Demunt una roca,
 Vorera de mar:
 Convents ahon tocava
 Trobavá tancats!
 Sonaren campanes
 Quant ella plorà..
 Les místiques portes
 S'obriren de bat:
 Entrau, floreta
 De lliri blanch!

Convent de la Santa
 Que més estimá,
 Dítxós que guanyares
 La gloria del camp.

Dins tu, cada dia
 Mes net y mes sant,
 Son cor encantava
 L'espòs virginal.
 Torments y miracles,
 Dolçissims desmayes,
 Y llàgrimes pures,
 Y ardors celestials
 Sa vida acabavan,
 Y l' hora arribà...
 Flor ja cullida
 De lliri blanch!

¡Oh Verge, qu' habitas
 Vergers eternals,
 La vall ahont plorares
 No oblidis jamay!
 Inclina á la terra
 Tos ulls de bondat,
 Veurás l' illa hermosa,
 La perla del mar,
 Qu' humil te consagra,
 Al peu dels altars,
 Los cors que suspiran
 Ton nom venerat...
 La vall ahont nasqueres
 No oblidis jamay,
 Floreta nostra
 De lliri blanch!

Volém! La nit passa...
 Prest l' hora caurá.
 Volém ab l' oratge
 Que fuig á n' els plans.
 Aden, á-revèure,
 Dolçíssima vall.
 Son còs incorrupte
 Volam á besar...
 ¡Oh aroma dolçissim
 D' essencia immortal,
 Perfum de l' Esposa
 Del mistich cantar!
 ¡Oh còs qu' embalsama
 La virginitat...!
 ¡Oh flor perpètua
 De lliri blanch!

DEMUNT L' ALTURA

Quant veig la terra e la mar
E'l cel e ang oceyls cantar...
Ladonchs he al cor tal douçor
Que hanc no la senti major.

RAMON LLULL

DEMUNT lo front de la serra,
Bé pots, cor meu, reposar
Suspés entre cel y terra,
Sobre l'abisme del mar.

¡Oh Vida de tota vida,
Oh Font eterna d'amor,
De ton Sér que no té mida
Veig ara la resplandor!

Veig tes ales que's desplegan
Tot lo creat abessant;
Y mos genolls se doblegan,
Se doblegan adorant.

De vida, llum y harmonia
Rebull l'espai sense fi
Jove com al primer dia
Que l'ull del home s'obrí.

Les roques mitx trabucades
Demunt la mar sense fons,
Hont sols passen les ventades,
Les boyres y los voltons;

Lo pinar que se desplega
Baix de mos peus onejant,
Mantell immens que rossega
D'aquesta roca gegant;

La mar de blaves planures,
Qu'en lo cel se va perdent,
Y'l cel de blaves altures
Hont se pert lo pensament;

Tot viu, tot alena y canta,
Canta l'himne de l'amor...
¡Obra de Deu bella y santa,
Poema del Creador!

Jo vull sentir t'harmonia,
 Ton llenguatge mitx comprés,
 Així com infant sentia
 La dolça cansó del brés.

Vull veure les riques festes
 De ton sol enamorat,
 Y dins tes coves farestes
 Vull sentir la tempestat.

Del molar, rey de les ones,
 Vull veure 'l salt poderós;
 De lliris y papallones
 Vull sentí 'l bes delitós.

De l'avench á l'estelada
 Vull espayar l'esperit,
 Per dins vents y nubolada,
 Terra y mar, aubes y nit.

De ta essencia benehida
 Vull rabejar lo cor meu,
 Vull viure d'aquesta vida
 Qu'acosta l'ànima á Deu!

Nou esperit mes entranyes
 Fa commoure y tremolar,
 Y sobre mars y montanyes
 Sembla que puga volar.

Plers may sentits á mi venen
 Del fons de los cels oberts,
 Y los meus brassos s'extenen
 Per abraçar... l'univers!

Poesia, Poesia,
 Verge dels cántichs divins,
 Amor de l'ànima mia,
 Germana dels serafins,

Vina ja; l' hora sagrada
 En que parlas á mon cor
 Ja escampa sa llum daurada
 Demunt lo dia que 's mor.

Ja, entre les veus de misteri
 Que s'axecan de la mar,
 La remor de ton salteri
 ¡Oh Verge! sent ressonar.

Vina ja; y demunt la serra,
 Sols á devant del Senyor,
 Cantém ab cels, mar y terra
 L' himne sagrat de l' Amor!

II

¿Hont va la vela tan blanca
 Perduda en l'abisme blau?
 ¿Hont fugen les oranelles
 Sobre les ones volant?
 ¡Ah! demunt aquesta plaja
 Jo sempre, sempre romanch:
 Y aquesta terra es tan curta!...
 Y 'l mon tan ample, tan gran!...
 Perdona, patria, perdona;
 Mes per veure y corre espay
 Lluny de tes costes sagrades
 Voldria fugir volant!

III

A l'ermita de les penyes
 Sovint anava á resar,
 Sovint mon cor reposava
 Dins aquella ombra de pau;
 Llavors sempre tranquila
 La meu' ànima d'infant
 Igual sempre llambrejava
 Com la llantia d'un altar;
 Ara hi torna, y ma pregaria
 Puja més viva qu'abans,
 Però á l'ombra de l'ermita
 Ja no m'hi besa la pau.

No sé quin desitx sens mida
 Del fons del cor m'ha brollat;
 No sé quins somnis m'en duen
 Tot sol, ribera de mar...
 No sé que'm diuen les ones
 Ab son gemech incessant,
 Que ressona dins ma vida
 Com no hi ressonava abans.
 Les ones 'par que demanin
 Qualque cosa que no's sabr
 Y mon cor també demana
 Com les ones de la mar.

IV

Com dins un camp de roselles
 Papallons negres y blanchs
 Penes y goigs aletejan
 De ma vida en lo nou camp;
 Mons pensament fujen, fujen
 Lluny del niuet de la llar,
 Cap á la terra promesa
 Qu' he mitx vista somiant.
 Voladores fugitives
 Que la ribera dexau,
 Trobare jo com vosaltres
 La terra de més en-llà?

V

¡Oh! jo t' he vista, t' he vista,
 Santa llum del ideal,
 Resplandir entre les boyres
 Del horizont llunyedá.
 Sense voler he passada
 La porta del hort tancat,
 Hont ab penes y ventures
 Jugavan mos tendres anys.
 Per l' ample camp de la vida
 Gajós y trist ja m' en vaig...
 Brilla á mos ulls sempre pura,
 Santa llum del ideal!

VI

Anys volguts de l' innocencia,
 Blanques ombres del passat,
 Quant cremi l' ardor del dia
 Vostre recort vos demán...
 ¡Adeu! Lo sol ja s' en puja
 Rogent per l' immensitat.
 ¡Oh qu es de nova la vida!
 ¡Oh que n' es d' ample l' espay!
 Daume 'l báculo de romiatge,
 Qu' es hora de caminar...
 ¡Senyor, Senyor, benehume!
 Cor que bategas... ¡avant!

1875.

CANTA y voga 'l mariner
Tot solet á dins la nau;
Y al fons seré del cel blau
Agnayta l'estel primer.

Y la nau seguit, seguit,
Se balandreja y avansa,
Y sobre 'l mar en bonansa
Vola adormida la nit.

Lo vent dols de la ribera
Papalloneja pe'l mar
Y fa l'aigua tremolar
Ab sa volada lleugera.

Y, ab lo cant del mariner,
Porta á les ones llunyanes
Perdudes veus de campanes
Y aromes de taronjer.

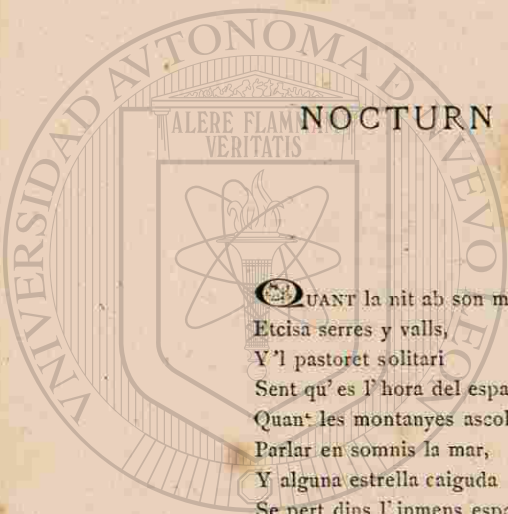
Àngels de pura claror
Ja les estrelles encenen;
Y baix de l'aigua s'extenen
Llums de blava resplandor.

Estels pe'l cel de la nit,
Claror dins l'abisme blau,
Y en mitx suspesa la nau
Com si anás á l'Infinít...

Á baix parla enamorada
L'ona del mar iafehel;
Y tremolant dins el cel
Parla de Deu l'estelada.

Y alsant los ulls á l'altura,
Y d'anyoransa cantant,
S'en va 'l mariner, remant
Demunt la mar insegura.

¿Qui no sent el mariner
Que va remant sense pau?
¿Qui sab hont será la nau
Quant muyra l'estel derrer.

NOCTURN

QUANT la nit ab son misteri
Etcisa serres y valls,
Y'l pastoret solitari
Sent qu'es l'hora del espant;
Quant les montanyes escoltan
Parlar en somnis la mar,
Y alguna estrella caiguda
Se pert dins l'inmens espay;
Quant la flor somiadora
Bada son calzer nevat,
Y ben rosada, y axeca
Son aroma virginal;
Llavors, á voltes, confusa,
Llunyana te veig passar,
Reina blanca de mos somnis
Que del cel no baxarás!

1875.

LO PI DE FORMENTOR

Electus ut cedri.

MON cor estima un arbre! Mes vell que l'olivera,
Mes poderós que'l roure, mes vert que'l taronjer,
Conserva de ses fulles l'eterna primavera
Y lluyta ab les ventades qu'atupan la ribera,
Que cruxen lo terror.

No guayta per ses fulles la flor enamorada,
No va la fontanella ses ombres á besar,
Mes Deu ungi d'aroma sa testa consagrada
Y li doná per terra l'esquerpa serralada,
Per font l'immensa mar.

Quant lluny, demunt les ones, renaix la llum divina,
 No canta per ses branques l'aucell qu'encativam;
 Lo crit sublim ascolta de l'água marina,
 Ó del voltor que puja sent l'ala gegantina
 Remoure son fullam.

Del llim d'aquesta terra sa vida no sustent;
 Revinclu per les roques sa poderosa rel.
 Té plujes, y rosades, y vents y llum ardenta;
 Y, com un vell profeta, reb vida y s'alimenta
 De les amors del cel.

¡Arbre sublim! Del geni n'es ell la viva imatge:
 Domina les montanyes y aguayta l'infinit;
 Per ell la terra es dura, mes besa son ramatge
 Lo cel que l'enamora, y té'l llamp y l'oratge
 Per glória y per delit.

¡Oh! sí, que quant alloure bramulan les ventades
 Y sembla entre l'escuma que tombi lo penyal,
 Llavors ell riu y canta mes fort que les onades
 Y triunfador espolsa demunt les nublades
 Sa cabellera real.

Arbre, mon cor t'enveja. Sobre la terra impura,
 Com una prenda santa duré jo'l teu recort.
 Lluytar constant y vencer, reinar sobre l'altura
 Y alimentarse y viure de cel y de llum pura...
 ¡Oh vida... noble sort!

¡Amunt, ánima forta! Traspasa la boyrada
 Y arrela dins l'altura, com l'arbre dels penyals.
 Veurás caure á tes plantes la mar del mon irada,
 Y tes cansons valentes 'nirán per la ventada,
 Com l'au dels temporals.

1875.

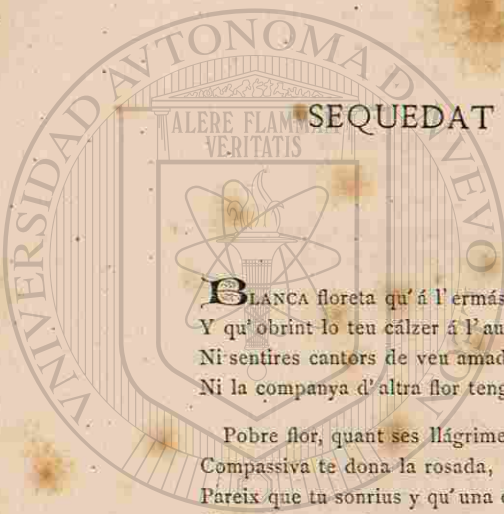
Com la llarga acompanyada
D'un mort, que passa endolada
Tot callant,
Axi mes hores perdudes,
També endolades y mudes,
Van passant.

Passan iguals que's confonen;
Dins un abisme s'afonen
De tristor;
D'allà sortiran un dia
Per mostrarte, anima mia,
Sa buydor.

Ni un aucell, ni una floreta,
Ni'l verdejar d'una herbeta
Dins l'hort meu.
Ma vida está desolada,
Com á vinya espampolada
Y entre neu.

Senyor, qu'ab mí benehida
De la mort fas brollar vida
Per amor,
Desperta'l cor que ja es hora:
Un cor que canta ó que plora
Viu, Senyor!

¡Ay! com llarga acompanyada
D'un mort, que passa endolada,
Tot callant,
Axi mes hores perdudes,
També endolades y mudes,
Van passant.

SEQUEDAT

BLANCA floreta qu' á l'ermás nasqueres
Y qu' obrint lo teu càlzer á l'aubada
Ni sentires cantors de veu amada,
Ni la companya d'altra flor tengueres;

Pobre flor, quant ses llàgrimes derrereres
Compassiva te dona la rosada,
Pareix que tu sonrius y qu' una diada
Plena d'amor y de ventura esperes.

Espera sí, floreta, la bonansa,
Espera ton amor encar que sia
Una il·lusió no més tanta esperansa.

També mon cor, tot esperant, somia;
Y de te vida n'es fehel semblansa,
Floreta sens amor, la vida mia!

1875.

L'HARPA

I

PUJAREN al castell. L'agusta porta
Oberta al vent de la tardor estava;
Allà la Reina, deturant sa filla,
Signá la mar del orient llunyana.
Y entraren al palau. Sales immenses
Mostravan fondes la buydor qu'esglaya.
Y al sò de les petjades, s'extremian
Los negres cavallers que les guardavan.
¡Ay! aquells negres cavallers de ferro
No mourán may sa poderosa llansa...
Al cruxir de les buydes armadures,
La Reina suspirava.

5

II

Dins la cambra real, trista y polsosa,
 Un trono d'or hi resplandia encara,
 La Reina hi va pujar, y s'hi va assèure
 Ab lo recort de magestat passada.
 Allà baix d'ella s'assegué la jove,
 Y mirava ab tristor l'antiga sala...
 — Mare, tos fills y ton poder finiren!
 — Filla, tu vius per á conhort encara.
 — ¿Qué resta, mare, d'aquell temps, qué resta?
 La Reina aquí, sense dir mot, plorava,
 Y fent signe llavors á sa filla,
 Li va mostrar un' harpa.

III

L' harpa era antiga qu'en los jorns de gloria
 Devant los reys en el castell sonava:
 Encara dins la pols d'aquelles cordes
 Notes dormian de dolura patria.
 La jove prengué l' harpa... y tremolosos
 Los sons primers, com á gemechs, pujavan.
 Després va rompre un torrental de notes,
 Com fonda pena que plorant esclata.
 Y los ècos felhels que sempre vetlan,
 Repetiren la veu tan anyorada,
 Y 's movian dins l'ombra les banderes,
 Y l'òliba siulava.

IV

Estols de notes màgiques sortian
 De dins les mans de la princesa blanca,
 Com los aucells cletejant nasqueren
 De dins les mans puríssimes de l' auba.
 Baxos los ulls, la Reina concirosa
 Bevia 'l sò de l' harmonia estranya,
 Y per moments parlava com en somnis,
 Y sos fills qu' eran morts anomenava...
 Tart era ja. La lluna blanca y freda
 Guaytà tranquilament á dins la cambra;
 Y ningú sab ¡ay Deu! fins á quin' hora
 Durá lo sò de l' harpa.

1876.

FUGANT tot sol per la plaça
Corria un ninet descals,
Corria seguint la retxa
Que separa terra y mar.
Però la retxa ben justa
Sos peus no trobavan may:
Tan prest l'ona'ls hi banyava,
Tan prest l'ona's feya en-llà.
Jo pensava: per la vida
Corrent axí també anám;
Com ell entre mar y terra,
Corréu entre bens y mals.
Goig y penes, mals y ditxes...
Res té'l mon més destriat;
Però entre mitx una retxa
¿Qui en el mon la hi trassarà?

TENEGBRES

Et lux in tenebris lucet.

VAIG veure'l mon dels pobles. Y per la volta blava
Reinavan les tenebres d'una suprema nit:
D'horror ó d'esperansa la terra tremolava,
D'afany jamay sentit.

Una remor inmensa, crexent, tempestuosa,
Dins l'ombra s'escampava pe'ls quatre vents del cel.
Casi engrunant la terra, s'alsava portentosa
Com una gran Babel.

Y la Babel crexia, crexia... Jamay plenes
Ses portes n'engolian de temples y palaus!
Del llamp era senyora, y omplia de cadenes
Los elements esclaus.

«Llum! llum!» deyan los pobles, ab ares qu'estallavan
Inmensos foguerades alsant dins la Babel;
Mes ¡ay! ab la fumasa los astres s'amagavan,
Y era mes negre'l cel.

Uns sabis caminavan dins l'ombra, sense guia,
Cercant lo gran misteri per l'ampla llibertat;
Però'l llumet que duyan no mes los aclaria
Fragments de veritat.

Uns altres escoltavan les veus de la natura,
Lo que l'abisme parla poema may escrit;
Y suspirant miravan alguna estrella pura
Fugir á dins la nit...

À voltes, repentina, muntar los pobles véyan
La resplandor fantástica d'un' auba boreal:
Vé'l dia, tots cridavan, *vé'l dia*! Y quant ho déyan,
Tornava nit mortal.

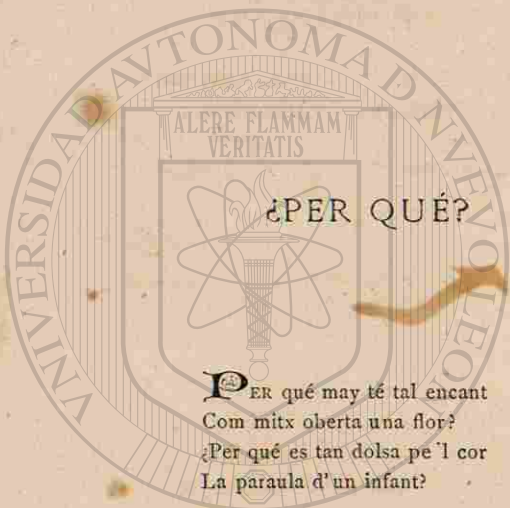
D'un temple solitari parlava la campana:
«¡Oh cors! la terra es fosca, lo cel inmens y clar...
¡Oh cors! jo sé l'estrella d'aquesta vida humana,
La llantia del altar!»

Y la remor dels pobles mes forta reprenia,
Y'l sò casi apagava del bronzo bençit...
Llavors dins la foscura clamá l'ànima mia:
«¡Oh Llum.. negra es la nit!»

Tot sol entrí en el temple. La llantia del sagrari
La fosca feya veure de la deserta nau.
Poruch mon cor batia; mes l'Angel del santuari
Me dá son bes de pau.

¡Oh Deu! allá, en l'augusta quietut del Tabernacle,
Devant mon cor brillaren Be, Veritat y Amor...
¡Oh Deu! allá'l silenci parlá com un oracle,
¡La fosca era claror!

010412

¿PER QUÉ?
PER qué may té tal encant
Com mitx oberta una flor?
¿Per qué es tan dolça pe'l cor
La paraula d'un infant?

¿Per qué l'auja es molt mes bella
Que'l mitx dia lluminós?
¿Per qué es tot mes agradós
Quant es encara poncella?

Poncella, esperança, aubada...
Sou aquí baix lo millor,
Perque la vall de dolor
No es lloch de cosa acabada.

MIRAMAR

ESTROFES DICTADES PER LA FESTA POÈTICA QUE

S. A. I.

LLUIS SALVADOR ARXIDUCH D' AUSTRIA

*celebrá en aquell lloch pe'l sisé centenar de la gloriosa
fundació de Ramon Lull.*

Lo monastir de Miramar
Fiu á frares Menors donar,
Per sarrahins á prehicar.

CANT DE RAMON.

COM l'águila que posa son niu demunt l'abisme,
Ahont sos fills, nodrintse d'espai y d'heroisme,
Dins la blavor altíssima s'afanyan á volar,
Axi l'ánima augusta que prop del cel vivia
Dins les augustes penyes hi va posar un dia
Lo niu de Miramar.

D'aquell niu sant havian de prendre la volada
 Les àguiles valentes per esvahir l'error;
 Allà havian de ferse soldats d'una creuada
 Qu' ab la paraula armada,
 Guanyàs llanyanes terres pe'l Reyne de l' Amòr.

¡Reyne d' Amor...! Estendre l' Idea benehida,
 Donarla á tots los pobles, vessar l'ardenta vida,
 Assahonant la terra pe'l fruyt que Deu recull...
 Aquest lo desitx era que Miramar fundava,
 Desitx d'amor vivíssim que sense fi brollava
 Del cor de Ramon Llull.

Que sols passions inmensas aquell gran cor nodria:
 Ab ànsies tempestuoses idolatrà'l delit;
 Mes buyt sempre'l dexava tan fonda idolatria,
 Qu'omplirlo sols podia
 La caritat sens termes, l' Amòr del Infinit.

Y axí com la llum brolla d' encesa foguerada,
 D'aquell amor puríssima nasqué claror sagrada
 Y fou dins les tenebres la llum del pensament
 Debades apagarla fredes rahons volgueren
 Sos resplandors de gloria cent voltes renasqueren
 Viurán eternament!

¡Oh caritat, oh ciencia: foch y claror! Un dia
 Novell Thabor ne féreu de l' alta Miramar.
 Allà transfigurada l' ànima gran vivia,
 Quant dins la cel-la pia
 Los somnis de *Blanquerna* sentia aletejar. (1)

Allà l' *Amich* tendríssim ab son *Amat* parlava, (2)
 Y llágrimes amargues y de conhort plorava:
 Secrets d'amor li deyan la mar, el vent, la flor;
 Y, ab la remor seguida que s' alsa de les ones,
 Una pregaria eterna, callada per estones,
 Pujava de son cor.

Y estava bé aquella ànima demunt aquella altura
 D'hont veuen la mar fonda unida ab lo cel blau,
 Hont sona mes augusta la veu de la natura,
 Hont la quietut murmura
 Santes remors que diuen: pregau y meditau!

¡Oh Deu! quantes vegades á l' hora de bonansa
 Qu' al cor dona tristeses de mística anyoransa,
 Y á les montanyes ombra, y pompa al occident,
 D'allà contemplá'l Sabi lo sol que se ponía,
 Y dins un cel mes fondo baxava y se perdia
 Lo sol del pensament!

Y á la hora misteriosa dels esperits amada
Quant parla com en somnis l'abisme dins la nit
D'allà contemplá 'l Sabi lo cel y l'estelada,

Y ab l'ànima extasiada.
Sentí demunt la terra l'esglay del Infinit!

¡Oh Miramar! llavors l'ànima gran nodria
L'estol d'ànimes tendres, que dominar devia (3)
Ben prest ab fortes ales los quatre vents del mon.
Mes ¡ay! lo niu robaren, desert tú romanguéres: (4)
Per tú foren amargues les llàgrimes derrerres
Del desolat Ramon

Y quant esser devias alberch d'ànimes fortes,
No més falcons de cassa tengueres que criar...
Profans senyors entravan per tes sagrades portes,
Y tes grandeses mortes
Ab vergonyosa pena Mallorca va plorar. (5)

Mes sempre renaxias... ¡Oh sí! ta sort y gloria
Va ser sufrir y véncer. Seguires dins l'història
La noble sort matexa del Sabi fundador:
Tú ab cada segle lluytas, y t'alsas de la ruina;
Ell lluyta ab cada segle, y per demunt camina
Son geni triunfador! (6)

Y digne d'ell tú fores ¡oh casa consagrada
Per escampar als pobles los fruyts d'enteniment!
Qu'un dia, quant l'Estampa vengué á l'Illa daurada,
Dins tú va fer l'entrada
L'art nova qu'es apòstol també del pensament. (7)

¡Oh Miromar, benhajas! ¡Salut, font mallorquina,
Sagrari de l'Idea, castell de la Doctrina,
Alt trono d'aquell geni qu'en l'ideal reyná...!
Ja may lo fill dels homes trepitx ton bell paratge
Sens recordar la gloria, sens venerar l'imatge
D'aquell que te fundá!

¡Oh! qu'à traves dels pobles, del temps y les tempestes,
Jamay les velles penyes te vejan derruit,
Que vengan les gents noves á ferte noves festes,
Y véjas les conquestes
Que dins l'edat futura farà ton esperit!

Y avuy qu'una gent nova, fehel á tanta gloria, (8)
Del dia que t'fundaran renova la memoria.
¡Oh Miramar! retorna... Y tu, immortal Ramon,
De bendicions anega te casa benehida,
L'gent que t'hi venera, també la que t'oblida.
La patria, tot lo mon!

Alset, figura immensa, ferida, no eclipsada;
 Alset apòstol, sabi, màrtir, poeta, sant!
 Ton pedestal bellíssim serà l' *Illa daurada*...
 L' enveja desarmada
 Devant te nova gloria s' inclina tremolant.

—
 ENDRESSA ALS POETES

Germans, quant per la festa pujeu a l'ermitatge,
 Esfullaréu en terra, devant la santa imatge,
 Lo ram que 'os he enviat:
 Per un ramell de festa be veig que no valdria;
 Dexau no més que caiga sa pobre flor, mostia
 A dins lo lloch sagrat.

Quant sentireu alegres lo so de la campana,
 Pensau que vos esmenta dins terra llunyedana
 Un cor de mallorquí...
 Beveu per mi les aigües d'aquella font de vida,
 Y aquella santa cova set voltes benehida
 Besau, besau per mi.

Si en mitx de tanta gloria y de bellesa tanta,
 Sentiu lo cor remoure la febre sacrosanta
 Qu'abriva'l pensament,
 Devant la mar immensa qu'ls himnes grans inspira,
 Germans, cantau llevores lo que no diu ma lira,
 Lo que mon cor pressent!

Madrid—Novembre 1876.

NOTES

(1) «Los somnis de *Blanquerna* sentia aletejar:»
Blanquerna es lo titol y l' nom del protagonista d'aquell admirable libre que Lull escrigué a Montpeller per l'any 1283, grandiosa concepció en la qual, fent passar el seu personatge per tots los estats de la vida, fa l'autor interassantíssima pintura de la centuria en que vivia y exposa son ideal de perfecció en les diverses condicions socials.

(2) «Allà l' *Amich* tendríssim ab son *Amat* parlava.»
 Axò fa referencia a la vida contemplativa de Lull a Miramar. Los noms del *Amich* y l' *Amat* son los que dona l' mateix Lull a la seua ànima y a Deu en aquell càntich marvellós de mística poesia, ab que espaya l' cor de *Blanquerna* contemplatiu.

(3) L' estol d' ànimes tendres...
 Tretze religiosos franciscans que Lull dins Miramar instruia en les llengües orientals y preparava per l'apostolat entre ls infehels.

(4) Mes jay! lo niu robaren...
 Motius que Lull no manifesta produhiren l' extinció del col·legi de Miramar, lamentada en lo poema *Desconhort*.

(5) «No mes falcons de cassa tengueres que criar»
 Miramar tornà esser una possessió, ahont los nous senyors tenian falcons ensenyats per cassar, segons era costum.

(6) «Mes sempre renexias...»

Miramar va veure renovada la seua fundació religiosa, dins espais de temps desiguals; pertenesqué als monjos del Cister; l'habitaren Cartuxos, mentres transformaven en monastir lo palau de Valldemossa; va ser convent de Jerònims y després de freres de Sant Domingo.

(7) Dins tú va fer l'entrada
L'art nova...

Onze anys després de haverse introduhida á Espanya l'invenció de Guttenberg, l'introduhi á Mallorca y l'estrená á Miramar mestre Nicolau Calafat de Valldemossa, estampant primerament un tractat de Gerson y després una obra del fervorós lullista Francesch Prats Prve., el qual vivia recullit á Miramar juntament ab l'enginyós Valldemossí y ab lo doctor Bartomeu Caldentey que hi estudiava l'Art Magna.

(8) V'avuy qu'una gent nova...

Quant oblidat lo lloch de Miramar parexia haver de perdre del tot la seua importancia, un príncep, qu'ha sabut conèixer y estimar les belleses y glories de Mallorca, l'Arxiduch d'Austria Lluís Salvador, va comprar aquella terra de glorioses recordances y n'ha fet un siti ara de tothom conegut y enriquít ab algunes obres notables. Quant Mallorca no degués altre favor á l'Arxiduch, seria prou aquest per haverli de consagrar un agraïment que may se perda.

FÈ Y DUPTE

(IMITACIÓ)

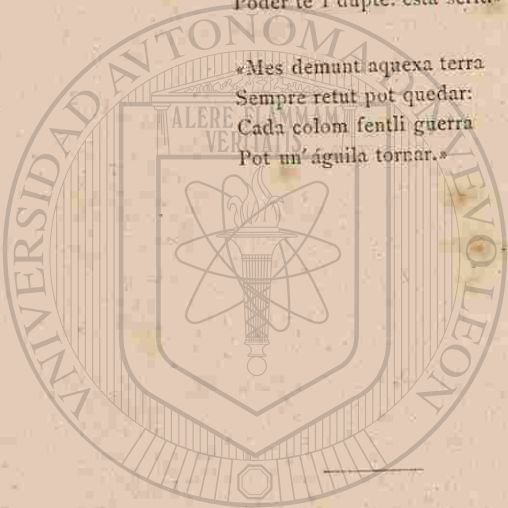
Ella fé es la coloma pura,
Lo duple'l negre esparver:
Ella vola per l'altura,
Ell s'hi llansa carnicer...

Y ab l'ungla terrible aferra
Tremolós l'aucell d'amor;
Y cauen, cauen en terra
Plomes blanques de candor.

Un àngel, qu'ab pena mira
La presa de l'au cruel,
Una pregunta suspira,
Girant los ulls á n'el cel.

Y li respon misteriosa
 Veu dèl fons de l' Infinit:
 «Demunt la vall tenebrosa
 Poder té'l dupte: está'scrit.»

«Mes demunt aqueixa terra
 Sempre retut pot quedar:
 Cada colom sentli guerra
 Pot un' àguila torrar.»

A MOSSEN JACINTO VERDAGUER

EN OCASIÓ D' HAVER PUBLICAT SOS *IDILIS*

AMUNT, sobre'l Carmel,
 Hi ha un jardí del cel
 En esta vida:
 Vorera sos rius clars
 L'Esposa dels cantars
 Té sa delícia.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

Los rius son de dolsor,
 De llágrimes d'amor,
 Amor divina.
 Los éxtasis suaus
 S'hi bressan en lachs blaus,
 Entre celistia.

Allà'l seràfich chor,
 Allà les harpes d'or
 Qu'á Deu subliman,
 L'angèlich violí,
 Que Sant Francesch oh
 Que l'esmortia.

Entre cantars y llum,
 Allà volen perfum
 De flors y mirra;
 Y son allà les flors
 Corets de verge, cors
 D'olor divina.

Lo Jardiner en cull;
 Cad'una que n'escull
 Al cel l'envia;
 Y dins la llum del cel,
 Cad'una es un estel,
 Brilla que brilla.

¡Oh Paradís tancat,
 Verger de castedat,
 Hort de la vida,
 Bé estás en mitx del món;
 Los sabis qu'ara hi son
 No 't trobarian!

¡Ah! d'aquí baix estant,
 Tot sembla lo puig sant
 Un'aspra timba,
 Rocam sense verdor,
 Y'l caminoy millor
 Tot una espina.

¡Qui hi pujará volant?
 Ni l'águila gegant
 Es prou ardida:
 Per divinal favor,
 Les ales de l'Amor
 Sols hi arriban.

En dies del temps vell,
 Del Paradís aquell
 Noves venian:
 Baxantne 'ls sants llavors
 Duyan pe'l mon tresors
 De melodia.

Mes are ¡ay Deu! ¿qui'n sab?
 Ja'l mon no'n coneix cap
 De veu divina,
 Y'ls cànchichs de Jesús
 Ja no t'alegran pus,
 ¡Oh terra ímpia!

¿Que dich?... En la remor
Del vent y la maror
Un cant arriba...
Del mon no surt tal veu...
¿Será Joan de la Creu
Que vé y suspira?

¡Oh! no. L'au que sentiur
Té vora'l Ter son niu,
D'allá es exida:
Volá fins al Carmel,
Y nos torná del cel
La melodia.

¡Salut, cantor diví,
Poeta serafi
Qu'el cor etcisas!
Pólsa ton sistre d'or:
Tú fas brollar del cor
Vida de vida.

Amich canta á l' *Amat*,
Vessa en el mon glassat
Ta poesia:
Tú fores l'escullit,
Tú de Jesús al pit
Lo cap reclinas!

1879.

COMPARANSA

Si allá en nubolada obscura
Brilla l'arch signe de pau,
Es que's mesclan en l'altura
La llum del sol viva y pura
Y l'aigua qu'á gotes cau.

En l'espessa nubolada
Que cubreix l'ànima aquí,
La poesia inspirada
De plors y llum engendrada
N'es com l'arch de Sant Martí.

Alta, pura, colorida,
Brilla com l'arch celestial;
Sols brilla quant s'es unida
Ab llàgrimes de la vida
La claror del ideal.

1880.

À D. MARIAN AGUILÓ

«LIBRE DE L'ORDE DE CAUAYLERIA»

MESTRE, bé'm plau vostre gentil present,
Brot d'un llorer pe'l temps ja arrebatat:
Té, sech y tot, aroma tan preuat,
Qu'á nobles cors daria l'ardiment.

Si del gran Lull per l'alt enteniment
N'es l'obra humil rosella dins el blat,
Obra es de Lull!... Benhaja qui ha cercat
La fulla en pols perduda ja pe'l vent.

Tota mercé per tal present vos don;
Y avuy qu' es jorn del Màrtir benchit
(Festa en el cel, tan fosca per el mon)

Prech que vos brosti en lletres l'esperit,
Com brostá al Puig la mata de Ramon,
Lo nom de Deu en cada fulla escrit! (*)

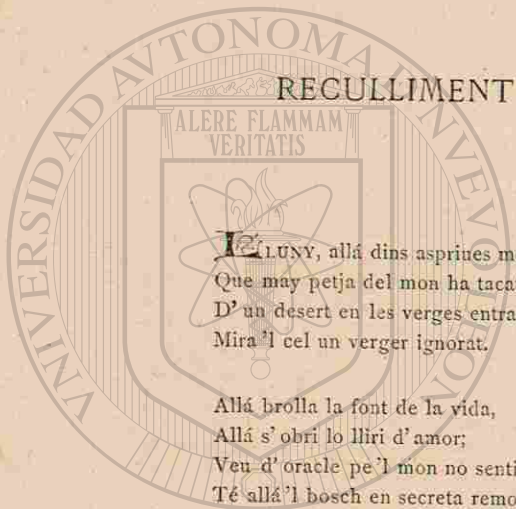
NOTA

(*) Com brostá al Puig la mata de Ramon,

Lo nom de Deu en cada fulla escrit.

Encara no fa gayre temps que hi havia en el puig de Randa una mata que doná nom á la possessió qu'encara's diu *Sa Mata-escrita*. Era una planta de fulles raulis y com á trencades en retxes estranyes, imit nt lletres de carácter desconegut. La poètica tradició deya qu'allò eran los signes del nom de Deu, escrit en llengües orientals, per-má de Ramon Lull demunt algunes fulles d'aquella mata, y reproduhit després per miracle en totes les noves fulles de la matexa.

Mans profanadores arrabassaren aquell vegetal que tan bellament havia fet venerable la piadosa tradició del poble.

RECULLIMENT

ELLUNY, allà dins aspriues montanyes
Que may petja del mon ha tacat,
D'un desert en les verges entranyes,
Mira'l cel un verger ignorat.

Allà brolla la font de la vida,
Allà s'obri lo lliri d'amor;
Ven d'oracle pe'l mon no sentida
Té allà'l bosch en secreta remor.

Aigua hi corre tan pura, tan pura,
Que los àngels s'hi van á mirar:
Qui una gota en tastás ¡oh dolçura!
Mel del mol no voldria tastar.

¡Ay! ¡quí'l vol del colom me daria
Per volar al verger abscondit...?
—Bat les ales del cor que l'ansia,
Vola lluny... dins ton propi esperit.

1875.

TRIBUT D' UN MALLORQUÍ

PER LA CORONA POÈTICA DE LA MARE DE DEU DE
MONTSERRAT, PER LES FESTES DEL MILENAR.

ALLÀ entre 'ls somnis del bressol encare,
Quant als ulls del meu Angel y ma mare
Obria'l pensament tot encantat,
Contar l'història de Garí sentia (1)
Y, junt al nom dolcíssim de Maria,
Lo nom sabia ja de Montserrat.

¡Oh! en mitx d'aquesta mar que nos allunya,
De la casa payral de Catalunya
Guardám encara lo sagrat recort,
Y mes d'un fill d'aquesta hermosa terra (2)
Porta l nom venerat d'aquella serra
Hont l'arbre de l'avior relá tan fort.

®

Del gran castell de Montserrat sortiren
 Los prous qu'ab nobles armes redimiren
 L' *Illa daurada* de son jou moresch.
 ¡*Santa Maria!* fou lo crit de gloria,
 Y cap als héroes la fehel victoria
 Volá desde 'l gran puig catalanesch.

¡*Santa Maria!*... la gentil sultana
 Al resó d' aquell crit se feu cristiana;
 Y, en penyora d' amor tendre y fehel,
 De ses montanyes en mes d' un paratge,
 Miraculosa aparegué una imatge
 De la Reina puríssima del cel.

Y 'ls puigs de nostra terra solitaris
 Floriren ermitatges y santuaris,
 Tots temples de la Mare virginal,
 Los puigs de nostra terra que s' en muntan
 Just fins á veure com del mar apuntan
 Los cims de la montanya catedral!

¡Oh! y símbol de Mallorca redimida,
 Retut per Deu en turbulenta vida
 Y de suhor y llágrimes remull,
 Á Montserrat, en son primer romiatge,
 Besava 'l peu á la sagrada imatge
 Lo rey de nostres glories, Ramon Lull!

Y ahir, hereus de ses divines troves,
 Quant los nous trovadors en rimes noves
 Cantavan d' aqueix temple 'l milenar,
 En mitx del chor que Montserrat inspira,
 Fou mallorquina la sagrada lira (3)
 Que feu l' oda potenta ressonar.

Y avuy, al crit de festa qu' agermana
 Per tot la gran família catalana,
 Sa vèu Mallorca vol mesclar també;
 Y ab tanta amor la hi mescla y senzillesa,
 Germans, que fins la trova 'os ha tramesa,
 La trova humil de son cantor derre'.

Perdó, si en l' harmonia concertada
 De Catalunya dins la llar sagrada,
 Gosa alsarse tan pobre lo meu cant...
 Allá, en la festa del casal dels avis,
 De grát tol-leran los més vells y sabis
 La paraula senzilla d' un infant.

Donchs com infant ¡oh Verge! ma pregaria
 Vull dir al peu de l' ara milenaria,
 Hont passant y passant generacions,
 Adorantvos pregaren y gemiren,
 Com exes ones qu' aquí baix suspiran (4)
 Y lo peu besan dels sagrats turons.

¡Oh Reina nostra eterna, Verge, Mare!
 May vostre poble perillá com are...
 Feis que, cap al gran fort de Montserrat,
 L'esperit d'aqueix poble que 'os venera
 Vaja, vaja en corrent tan duradera
 Com la viva corrent del Llobregat!

Que, com les ones d'aquest riu seguides,
 Generacions d'eix poble benehides
 Al passar vos aclamen sense fi;
 Y, fulles seques que durán les ones,
 Passen llorers y paumes y coronès,
 Al peu del trono que tenia aquí!

Que nos res pobles ab mes fcs os adoren,
 Y vos ¡oh Reina!, com en temps que foren,
 Héroe consagraréu per tot lo gran;
 Y sants, allá per la futura historia,
 En processó magnífica de gloria,
 De Montserrat al món devallarán.

Y atret per la montanya misteriosa,
 Fugint del món la mesquindat febrosa,
 Vendrà aquí 'l geni per á prendre 'l vol,
 Que, per á prendre l'imperial volada,
 Ama los cims de roca acinglerada
 L'águila augusta que contempla 'l sol.

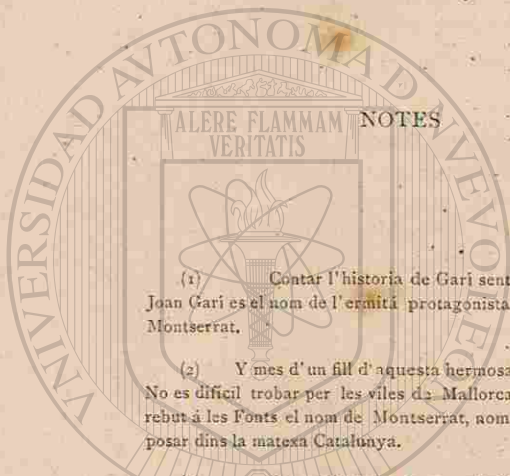
Mes ¡ay! com dich paraules d'esperansa?
 Arreu, arreu assoladora avansa,
 Plaga dels esperits, l'impietat:
 Fills ¡ay! de màrtirs de la fé renegan,
 Y aufega ja la veu de los que pregan
 Lo crit que mou l'infern avalotat.

Sen'iu? sentin?—Arriba á les altures
 La clamor de Babel; á les veus pures
 Mescla de lluny lo formidable sò...
 Ah! devant tots los pobles de la terra
 Cantém ara, ¡germans! Aquesta serra
 Torna més forta la remor del trò.

Cantém, fins qu'á la mística montanya
 Gire 'ls ulls Catalunya y tota Espanya,
 Cantém á chor lo *Virelay* sagrat. (5)
 Diguém, diguém á la divina Mare:
 Fills vostres som y volém ser encare...
 Encare que s'esfondre 'l Montserrat!

Febrer-1881.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
 DEPARTAMENTO GENERAL DE BIBLIOTECAS

(1) Contar l'història de Gari sentia.

Joan Gari és el nom de l'ermità protagonista en la llegenda de Montserrat.

(2) Y mes d'un fill d'aquesta hermosa terra..

No es difícil trobar per les viles de Mallorca pagesos qu'han rebut a les Fonts el nom de Montserrat, nom que no's sol imposar dins la mateixa Catalunya.

(3) Fou mallorquina la sagrada lita...

Al·ludeix el fet d'haver guanyat lo premi lirich en lo certamen poètic del milenar l'inspirat poeta mallorquí D. Thomas Forteza.

(4) Com exes ones qu'aquí baix suspiran...

Lo riu Llobregat, que besa'l peu de la montanya de Maria, just baix del monastir, aixeca fins a ell la seua remor.

(5) Cantém a chor lo *Virolay* sagrat.

Virolay es nom que donaven los antichs trovadors a una casta de composicions liriques. Es famós l'antich *Virolay* de Montserrat, sobre'l qual va escriure Mossen Verdaguer les estrofes que se cantaven en les festes del milenar.

DE MATÍ

Pe'l cel la cellistia,
Per terra les flors;
Suau primavera
Pe'l mon y pe'l cor...
Mos peus trepitjavan
L'herbeta del bosch,
Com santa catifa
D'un temple compost.
Pe'l camp a les hores
Jo anava tot sol,
Tot sol y en companya
(Dolcíssim recort!)
L'aucell de veu pura,
Los arbres y flors,

L'amiga campana,
 Les gotes de rou,
 Tot fent reverencia;
 Me deya llevors:
 «Benhaja ta vida!
 Benhaja ton cor!»

Mon cor no cantava;
 Batia tan sols.
 Vessar no podia
 Com l'aua sos plors;
 Dins ell abundosa
 Corria una font;
 Ses ones tranquiles
 No feyan renou...
 Y allà... en mitx de lliris
 (Oh gloria del cor!)
 En pau y silenci,
 Dormia l'Espòs.

TEMPORAL

TRISTA l'aua se desperta.
 Demunt la costa deserta
 Llansa l'àguila son crit;
 Y, pe'l vent espellissades,
 Passan negres nubolades,
 Com á robes esquexades
 Del vel inmens de la nit.

La mar crexent s'avalota,
 La negror que l'encapota
 Claps de sol fan llambrejar;
 Y corrent á la ribera,
 Entre espessa polsaguera,
 Encrespan la cabellera
 Los blanchs cavalls de la mar.

Ronca la cova rodona,
Fingint á cada cop d'ona
Bramuls de monstre furiós;
Y xucla l'aigua y la llansa:
Si 'l sol á ferir-la alcansa,
Per entre l'escuma dansa
Un iris marvellós.

Allá hont la mar més s'arbora,
Dins l'escuma bullidora,
Los monstruosos esculls
Cobrar la vida parexen...
Y guaytan, y desaparexen,
Com los molars que 's dalexen
Entre les ones rauls.

La fantástica montanya
Mes alta sembla y extranya
Ab lo front mitx encubert.
La roca inmòvil, aspriva,
'Par que guayti pensativa
Com mira lo temps qu'arriba
La gran Esfinx del desert.

Allá baix, dins la calanca,
Jau demunt l'arena blanca
Lo llahut del pescador.
Vola planyent la gavina;

Y ágil l'águila marina
Revolta 'l Cap, que s'empina,
Formidable *Adamastor*. (*)

Oh tú, qu' ab art fatigosa
Cercas la forma grandiosa
De lo sublim anyorat,
Vina á veure una Vegada
Nostra ribera esquerpada,
Obra de Deu que inspirada
Va esculpint la Tempestat.

Y aquesta es l hora ¡oh poeta!
Quant la ventada desfeta
Vola devant del Senyor,
Dins la nubolada obscura
La ribera 's transfigura:
També la baxa natura
Té son moment de Thabor!

1881.

(*) *Adamastor* nom d'un gegant fabulós, ab lo qual se personifica 'l cap de les *Tormentes*, are anomenat de *Bona-Esperansa*, en lo gran poema portugués de Camoens.

EPITAFI

Visque... Dins l'ombra angusta de sa vida,
Ningú hi va veure sino l'ull de Deu;
Y l'mon lleuger, que de lo gran s'oblida,
S'oblida d'aquell cor, que no era seu.

Sufrí... Les dolces llàgrimes, filtrades
D'aquella vida en los secrets fondals,
Fabricaren, caiguent purificades,
Tresors de maravelles virginals.

Axi, dins coves hont sols Deu habita,
Les gotes d'aigua, com a plors caiguent,
Fan obres de bellesa may descrita,
Temples del Esperit Omnipotent!

CANSÓ DELS PELEGRINS

DE LLUCH

(JULIOL - 1883.)

Dins el cor de la montanya,
Mallorca guarda un tresor.
Germans, en santa companya
Pujem a la Casa d'or.
Anem ab handera alsada,
Com un exèrcit de pau...
¡Verge de Lluch coronada,
Demunt Mallorca reinau!

Maria te santuaris
 Per tot aquest reyne bell;
 Però entre puigs solitaris,
 Com a Reina, té un castell.
 Just es que sia adorada
 Dins un tan noble palau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Salut, bellesa y frescura
 Troba a Lluch el pelegrí
 Y una saba antiga y pura
 Que fa'l cor més mallorquí.
 Vida dels avis honrada
 Pareix qu' a Lluch alenau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

L'angusta pau seu á l'ombra
 Dels arbres patriarcals,
 Y en sant esglay allà assombra
 La grandesa dels penyals.
 En magestat assentada
 Molt bé la Verge hi escan.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Si olors del camp dá l'oratge,
 Es que cerca l'oració...
 La ven del torrent salvatge
 Diu la antiga tradició:
 La *Bella-dona* salvada
 Tothom recorda en el Grau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Lluch per Mallorca es encare
 Lo sant recó de la llar;
 Y dins la llar de sa mare
 ¿Quin cor no's logra escalfar?
 Nostra súplica inflamada
 ¡Mare! aquí dins escoltau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Pelegrins de tota l'Illa
 Feim presentalla del cor:
 Per cada ofrena senzilla,
 Maria dona un tresor.
 Lo bé que mes vos agrada
 Per demunt tots escampau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Aquest' Illa, que treguéreu
 Del poder del infelhel,
 Sia, com vos la volguéreu,
 Planter de vides pe'l cel.
 De bell nou s'es consagrada
 Are á vos que l'amparau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

Dau l'oli pur á la serra,
 Dau á n'el pla fonts de vi;
 Sian los fruyts de la terra
 Semblansa d'un fruyt mes fi:
 Donau sempre bona anyada
 De caritat y de pau...
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

De les plagues forasteres
 Allunyau l'impur alé;
 Sian les nostres riberes
 Grans murades de la fé.
 La pietat arrelada
 Floresca á n'aqueix cel blau.
 ¡Verge de Lluch coronada,
 Demunt Mallorca reinau!

1887.

Á MON AMICH M. R.

PER LA SEUA MISSA-NOVA

Avuy, qu'entre dolsures y abismes de misteri,
 Has fet, en les primícies d'altíssim ministeri,
 Baxar l'Omnipotent,
 ¡Amich! ¿qui't donaria cançons prou inspirades?
 ¡Ah! dexa que jo besi aqueixes mans sagrades

Y calli reverent.

¿Qué pot cantar la lira si l'harpa del santuari
 No troba veu tan alta que ton poder declari?
 ¡Levita nou ungit!
 No mes un cántich digne sé jo per tal ventura,
 Lo dols *epitalami* que's diuen ab veu pura
 Jesús y l'esperit.

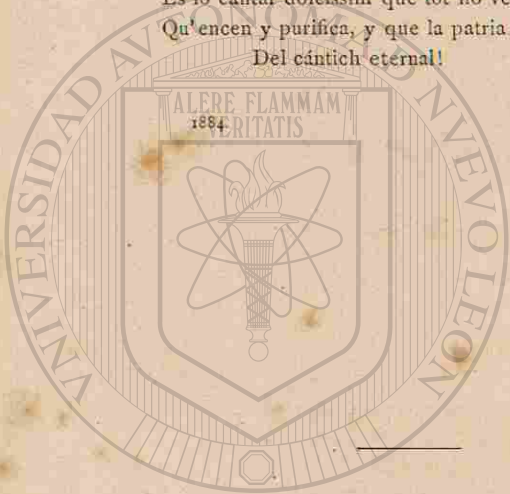
¡Oh! sia aquest el cántich qu'ascoltis en tal dia,
Qu'ascoltis are y sempre, del mon per l'aspra via,

En calma ó temporal:

Es lo cantar doleíssim que tot ho venç y amansa,

Qu'encen y purifica, y que la patria alcansa

Del cántich eternal!

LLUCH

PER LA CORONA POÈTICA DE LA MARE DE DEU

LLOCH de montanyes y neu

—Excelsitut y pureza—

Significansa du impresa

De vos ¡oh Mare de Deu!

Cor alt y net d'impuresa

Lluch te demana, roméu.

Lloch d'aspriva soledat

Fora del mon 'par que sia;...

Son niu de pau hi faria

Lo goig del mon desterrat;

¡Lluny d'aquí folla alegría,

Mal del-liri del pecat!

Lloch sanitós d'aire fi,
D'aigua corrent, exquisida...
Vents que renován la vida,
Fonts de gracies hi ha aquí.
Ab l'ànima recullida
Vés per Lluch, bon pelegrí.

Lloch ple d'aroma boscó,
Com de mística unció...
La nostra honrada avió,
Aquí sos cors exhalá.
Lluch es casa d'oració:
Venturós qui hi pregará!

De perles fines y d'or
La gran Reina hem coronada;
Corona molt més preuada
Vol ella per son tresor:
Corona d'amor, brufada
Ab les llágrimes del cor,

CÀNTICH

PER LA DEDICACIÓ DE LA CAPELLA DE BELLVER

A vos, Reina y Mare, los himnes de gloria,
A vos qu'á Mallorca volguéreu baxar!
Al lloch del prodigi, per ferne memoria,
Mallorca agraïda vos alsa un altar.
Per trono de gracies vullauo acceptar!

Dé Bellver á la falda florida
Pòch á poch un vellet caminava:
Si'l seu pas fatigós s'aturava,
Ben amunt feya via'l sen cor.
Duya ab má tremolosa'l rosari,
Y cap gra del rosari movia
Que no mes dins un' Ave-Maria
Mel brescava de mística flor. (1)

Era Alonso l'humil, que tenia (2)
 L'obehir per suprema victòria,
 L'humiliar-se per tota sa glòria,
 Per delícies l'aspror de la fèl.
 ¡Ah! sos ulls rics de llàgrimes duyan
 La claror que 'ls dimonis aterra:
 Acalats, benèhian la terra,
 Axecats, alegravan el cel.

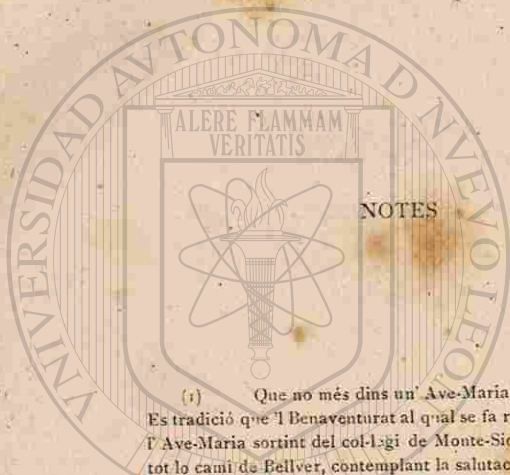
¡Admirable vellet! Com esqueya,
 Ab sos anys y se gran penitència,
 La fressor d'una nova innocència
 Que nodria aquell cos dolorós.
 Per son front penitent se posavan
 Càntichs d'àngel, visions falagueres,
 Com revoltan gentils cadernerres
 La floreta del cart espinós. (3)

Humildat, qui dirá tes grandeses?
 Per tú Deu devallava á Maria,
 Per tú Alonso lográ en aquell dia
 Que la Reina del cel devallás.
 Cel de cels la gran Verge traspassa;
 Més qu'estrelles y sols ella brilla,
 Y s'atura demunt aquest Illa:
 ¡Consagrada, Mallorca, ja estás!

Resplandors, melodies, aromes
 Enrevoltan el Sant... (¡no es del-liri!)
 Y, ab un vel de blancura de lliri,
 Va Maria aquell front á axugar.
 Les paraules qu'allá se digueren
 En cap llengua del mon se dirian;
 Les montanyes de goig s'extremian,
 Adoravan les ones del mar.

¡Oh! benhajas, diada de festa
 Que revivas la gran recordansa:
 Serás dia també d'esperansa
 Per lo poble fehel mallorquí.
 Fita bella será dins l'història
 L'altar nou que Mallorca devia...
 Aquí'l peu estampava Maria:
 ¡Font de gracies segura hi ha aquí!

¡Oh, company de Jesús, glòria nostra,
 Que de terres llunyanes vengueres
 Per fruytar en aquestes riberes
 Vida nova d'humil perfecció;
 Reb y ampara á Mallorca: ella es teua;
 La't donaren Jesús y Maria,
 Quant ton cor tot humil se fonia
 Dins el cel, en suprema visió. (4)

(1) Que no més dins un Ave-Maria, etc.

Es tradició que l'Benaventurat al qual se fa referencia comensà l'Ave-Maria sortint del col·legi de Monte-Sion y no l'acabà en tot lo camí de Bellver, contemplant la salutació angélica.

(2) Alonso Rodriguez natural de Segovia, que viudo entrà en la Companyia de Jesús, de la qual fou Coadjutor en aquesta illa de Mallorca.

(3) Les cadeneres tenen especial predilecció per la flor del cart, com han notat los pagesos. No dexa de tenir sentit espiritual aquesta preferencia d'uns aucells cantadors y hermosos per la floreta morada d'una planta espinosa.

(4) ...En suprema visió.
A les derrerries de la seua vida, tengué l'Beato Alonso una visió en que Maria Santissima l'presentava a la Trinitat y uns àngels extenian devant ell un mapa de Mallorca, en senyal de qu'ell seria protector d'aquesta terra.

LA LLEGENDA

DEL PUIG DE POLLENSA

I

LES ERMITANES

ALTERS son les montanyes

De bon aroma ungits:

Com l'águila s'hi posa

La gloria de Deu viu.

Parexen grans onades

Qu'alsá al espay sens fi

La terra conmoguda

Per un immens desitx.

Bé están en la montanya

Los cors mes escullits:

Pregant s'hi transfiguren,
 Semblants á Jesucrist.
 Montanya de Ca'n Sales,
 Tú bé ho podrias dir,
 Que de tres santes fores
 L'estatge benehit!
 Tres dones que semblavan,
 Allá, dalt l'aspre cim,
 Present qu'a n'el cel feya
 La vall dels pollensins.
 Una endolada viuda
 Com la violeta humil,
 Les altres dues verges
 Com lliris no cullits.
 Nomia una Simona,
 L'altra era Dolsa Albí
 Y l'altra de Floreta
 Portava'l nom senzill.
 Del cel colomes castes
 Amunt feren el niu:
 Allá l mon no hi sabia,
 Però los ángels sí.
 De vida d'ermitanes
 En lo rigor aspriu,
 Trobavan la delícia
 Del místich paradís.
 Bons eran tots sos dies,
 D'hivern com en l'estiu,
 Fruyant en bones obres
 Y en bon amor florint.

Flors de tot l'any hermoses,
 Los pensaments senzills
 Al raig del sol obrian
 Y á l'ombra de la nit.
 De bálсам y de llágrimes
 Lo cor tenian rich,
 Dolcíssim, com la bresca
 De mel de romaní.
 Pregaries : prenian
 De la remor dels pins,
 De les augustes penyes,
 Repòs contemplatiu.
 D'allá, bé descubrian
 Lo bò d'aquest país;
 Sols lo millor no hu veyan,
 Qu'eran les tres humils!

La costa de Ca'n Sales
 Pujau ¡oh pollensins!
 Veuréu encara senyes
 Del ermitatge antich.
 Passaren cinch centuries
 Des que se va abolir,
 Y encara hi ha l'aroma
 D'aquells tres cors humils.
 La tórtora hi suspira
 Son cant suau y trist...
 Y es veu de les ruines
 Que parla al esperit.

II

LA VISIÓ

Es l' hora de la pau.
Allà, sobre 'l mar blau,
S' adorm el dia;
Y misteriós el vent
Escampa dolsament:
¡Ave, Maria!

Ja 'l cel com un safir
Comensa á descúbrir
Sa pedreria;
Y exint l' estel brillant
Saluda tremolant:
¡Ave, Maria!

Es l' hora en que 'l catiu
Anyora 'l camp nadiu
Més que de dia;
Y l' ànima 'l cel
Suspira més pe 'l cel:
¡Ave, Maria!

Les dones del desert,
Ab lo seu cor obert
A l' harmonia,
Comensan l' oració...
Mes ¡ah! ¿quina visió
Les extasia?

El Puig, que just devant
D' aquell paratge sant
Se descubria,
Floreix en viva llum
Y vessa rích perfum
De melodia.

Y es llum de tal claror,
Que 'l bell estel d' amor
S' hi eclipsaria;
Y es tan excels cantar,
Qu' l temps per ascóltar
Ja no fa via.

La nit, del vel obscur,
Degota un rou mes pur,
Dolsa ambrosia,
Encant de tal dolsor
Qu' adorm, ab la dolor,
La malaltia.

¡Oh santa nit de Deu,
Qui 'l nou misteri teu
Descubriria?
Les dones d' oració
No saben tal visió
Que 'ls anuncia.

Si no 'ls ho diu el cel
Tal volta 'l cor fehel
Les ho diria...
¡Ah! 'l cor be les ho diu
Tot ressonant festiu:
¡Ave, Maria!

Un dissapte bell d' Abril — fou la nit clara
En que 'l Puig se coroná — de lluminaria.
Prou ne guardan dins el cor — la recordansa
Les tres dones penitents — de la montanya.
Fentne festa tot seguit — (dixosa octava)
Fentne festa 'ls ha passat — una setmana.
Ja dissapte torna esser, — vé l' hora baxa...
Ja s' en puja de la vall — encatificada
Lluny y fondo lo resso — de la campana;

Ja la nit reina de pau — s' adorm en calma;
Ja es tot fosca, y dalt el Puig — ja trenca un' auba!
¡Cors que veys la llum del cel — á la montanya,
Danne noves al poblat — que no l' alcansa!
Noves donan al confés — les ermitanes,
Al confes noves han dat — del bell miracle.
Ja pe 'l poble pollensí — la veu s' escampa.
¡Qué será, que no será? — tothom demana;
Y se miran el bell Puig — que devant s' alsa,
Com un trono protector — de l' encontrada.
Diu que ja dels sarrahins — l' antiga rassa
De Maria á n' aquest Puig — l' anomenava.

III.

INVENCIO DE LA SAGRADA IMATGE

XALESTA's desperta l' auba
 D' una diada de Maig,
 Les campanes de Pollensa
 L' escometen repicant;
 Y en processó jamay vista
 Del poble petits y grans,
 Tothom ab un cor, s' en puja
 Cap á n' el Puig empinat.
 Allá 'ls sacerdots salmetjan
 Ab la creu alta devant;
 Y 's sent lo resar del poble
 Com la remor d' un axam,
 Que pe'l coster floridíssim
 Molt bellament hi escau.
 Si penosa es la pujada
 Sense camí ni tirany,
 L' esperança es falaguera
 Y 'l fervor agoserat!
 Entre plantes atepides
 La gentada s' obri pas,
 Y 'ls peus dels devots perfuman

Verges floretes del camp.
 Ja mes amunt sols trepitjan
 Blaves roques desiguals,
 Y ja escampan la mirada
 Tot al entorn: ja son dalt!
 Ravells y mates sols troban
 Demunt aquell cim tòt ras;
 Y la gent sols no hi descansa,
 Que no reposa l' afany.
 De sopte crida ¡miracle!
 La veu pura d' un infant;
 Y tothom s' arremolina
 Prop d' un ravell qu' es mes alt.
 Dins el ravell ¡oh prodigi!
 ¡Oh rich tresor afinat!
 Una imatge de Maria
 Veuen los ulls assombrats.
 Rompudes cauen en terra
 Les rames que hi ha devant;
 Les altres fan á l' imatge
 Dosser d' humil magestat.
 De jonolls devant la Verge
 Tothom á tal vista cau,
 Y dels cors brolla la Salve
 Mes fervorosa que may.
 ¡Salve! 'ls sacerdots li diuen
 Ab solemne magestat,
 Lo poble ab sospirs confusos...
 Y 'ls cors mes dolços plorant!

Á la Reina de l'altura
 Los peus li van á besar,
 Á dins son trono de rames,
 Tots son humils cortesans.
 D'un en un, tothom l'adora;
 Y molts li donan, passant,
 En lloch d'ofrena piadosa,
 Un mot del cor inspirat.
 ¡Oh amorosa lletania,
 Qui te pogués conservar
 Per ferne un collar de perles
 A la Verge dels penyals!

 «Dolsa gloria de Pollensa,
 Vos ne durem allà baix;
 Y honrada sereu del poble
 Sobre digníssim altar.»
 Axó diuen á la Verge
 Los sacerdots y jurats,
 Y prenen l'augusta Imatge
 Per tornarsen á la vall.
 La processó ja fa via,
 La figura axecan ja...
 Però ¡miracle! es tornada
 Tan faxuga per baxar,
 Que del cim no la mouria
 Ni la forsa d'un gegant:
 Demunt el Puig l'ha fixada
 La divina voluntat!

Prou que ho enten la fe viva
 Dels pollensins al instant,
 Y del ravell en les rames
 L'Imatge tornan posar.
 Per tenda y dosser hi dexan
 La bandera de domás,
 Que'ls pelegrins venturosos
 Conduhí fins allà dalt.
 Poncella es allò d'un temple
 Qu'allà mateix alsarán,
 Castell excels de la Reina
 Demunt son poble estimat.
 ¡Ah! l'*Puig de Santa Maria*
 Ja n'es el trono real!...

Dins lo camaril de rames
 La Mare de Deu román:
 Los que devallan s'hi giran
 Fins que la poden mirar;
 Y un amorós á-reveure
 Dins cada mirada hi ha,
 Com l'á-reveure que donan
 Les flors á n'el sol de Maig.

Miraula... es dolça l'imatge antiga:
Sa cara afable tota sonriu,
Y, essent de pedra, 'par que vos diga:
«Som vostra mare; fillets, veniu!»

Dú vestidura llarga y folgada,
Color del hàbit de la Mercé;
Dihent qu'es ella qu'ha rescatada
De la morisma la nostra fé.

En lloch de ceptre, té en la ma dreta
Una senzilla mota de flors;
Mostrant qu'estima tota floreta,
Que reb l'ofrena de tots los cors.

Sobre'l cor porta son bras esquerra
L'infant dolcíssim: també riu ell;
Y en lloch del signe de cels y terra,
Dins ses manetes, mostra un aucell.

Es que convida l'ànima pura
Perque se posi tota en ses mans,
Y allà trega ales, volant segura
Ahont no arriban cruels milans.

Si al ull es tosca l'imatge antiga,
Bé es agradosa per l'esperit.
Son encant místich no cal que'l diga:
Lo cor del poble bé l'ha sentit!

IV

LO NOU TEMPLE

De nou s'en munta á n'el Puig
Tota Pollensa devota,
Per l'ara santa posar
Sobre aquel altar de roca.
Llecencia ha dat Berenguer,
Bisbe volgut de Mallorca,
Per fer capella en el lloch
Que Deu ab prodigis mostra.
¡Quin aire pur, tot de cel,
Los pits allà dalt conforta,
Com á poblat d'esperits
Que 'ls cors fehels agombolan!
Baix de la Mare de Deu
L'ara sagrada ja posan:
Pareix que 'l terme al entorn
Se vest de bellesa nova,
Y 'l cel ab mes magestat
Sublima l'immensa volta.
Un sacerdot escullit,
Cobert ab mística roba,

Ple de misteri son cor,
 Á l'ara santa s'acosta.
 Diu Missa... ja vé'l moment
 En que'l Rey d'eterna gloria,
 Anyell que lleva'l pecat,
 Victima pura, s'innola.
 Ja'l sacerdot alsa Deu;
 Tòt calla, tothom se postra...
 De prest ab un crit confús
 Aquella altura ressona.
 De les mans del sacerdot
 ¡Oh miracle! es fuyta l'Hostia,
 Y sobre'l poble assombrat,
 Sol de les ànimes, vola.
 Ab serena resplandor
 Senya per l'aire ampla volta,
 Y dins les mans del Ungit
 Altra vegada se posa.
 «L'espai del temple per fer
 Deu mateix aquí demostra:
 ¡Oh mil voltes benèhit
 Temple senyat ab un Hostia!»
 Així esclama'l sacerdot,
 Així ho repeteix el poble.
 ¿Qui dirà'l fervor sagrat
 D'aquells cors en aquell' hora?
 ¡Angels de llam, esperits
 Que hi bategàreu de gloria,
 Digauho ab llengua del cel,
 Que la del mon no hu comporta!

V

FUNDACIÓ DEL MONASTIR

EN lo nou temple del Puig
 Honor de Pollensa bella,
 Per encantar més el cel,
 Gran monastiri s'axeca.
 Castes verges allà dalt
 Farán cort á la gran reina,
 Formarán verger suspés
 En perpètua primavera.
 Ab lletres de son sagell
 Lo Rey d'Aragó hu ordena,
 Perque allà sempre seguit
 Preguin per l'ànima seua.
 ¡Ay! tan tacada la veu,
 Tacada de sanch parenta,
 Que centúries d'oracions
 Vol que ressonin per ella..
 ¡Rey en Pere del Punyal,
 Debaxa en pau á l'ossèra!
 Arbres plantat á bon lloch
 Ben prest les rames axeca,

Y lloch de Deu es el Puig
 Per que un monastir hi cresca.
 Pujan, pujan allà dalt
 De *marés* una pedrera:
 Com en grandíssim castell
 Les parets allà s'extenen.
 S'extenen llargs corredors,
 Hont cada cel-la modesta,
 Si es una tomba pe'l còs,
 Mostra un *cel* per la finestra...
 ¡Oh quin niu per l'esperit
 Qu'en tot á son Deu contempla,
 Aquell lloch desd'hont se veu
 L'obra de Deu molt més bella!
 Forman terra, cel y mar
 Una harmonia xalesta
 Que, penetrant en el cor,
 Calma, depura y eleva.
 Bé que ho senten dalt el Puig
 Dolces verges que hi professan,
 Del Pare Sant Agustí
 Seguint la sagrada Regla.
 Ja s'aplegan á l'estol
 Colomes d'altra ribera;
 Filles del noble casal
 Ses riques gales hi dexan.
 Costoses llanties, d'argent
 Son estels de la capella,
 Devant retaule pintat
 Que imatges pures ostenta.

S'ex'en l'inmens refetor,
 S'en munta la torre austera,
 Com á guarda tutelar
 Del poble qu'á baix contempla.
 ¡Qu'está de bé á tal redors
 L'amable vila modesta,
 Mentres s'axecan al cel
 Tantes mans pures sobr'ella!

VI

EXTINCIÓ DEL CONVENT

PER dos segles florí la primavera
Dins la sagrada soledat austera
D'aquell altíssim clòs.
¡Quantes verges prudents allà passaren,
Que les místiques llanties conservaren
Enceses per l'Espòs!

¡Ah! si la llantia s'apagà d'alguna
No fassi el seu recort taca importuna
Sobre'l sagrat convent:
Per una estrella del cel blau despres
No pert sa resplandor ni sa puresa
L'altíssim firmament.

Nous perills la ribera amenassavan:
Sovint á nostres plajes arribavan,
Sembrant desolació,
Corsatis africans, fills de Mahoma...
Y á les roques hont nia la coloma,
Allà hi vola 'l falcó.

Mes de Mallorca la ciutat murada
Clausura va oferir mes resguardada
Pe'l bell estol del Puig:
¡Prou pena li costà dexar l'altura
Y aquella antiga, maternal figura
Que d'allà dalt no fuig!

Adéu pregaries, cántichs, salmodies,
Visions, llàgrimes pures, alegries,
Vesllums d'un altre mon...
Vos anyoran les flors de l'encontrada,
Y diuen: ¿Qué s'es feta la rosada,
Divina del Hermon?

VII

RUINES Y VISIONS

JA l'altíssim monastir
 Blanques verges no l'habitan:
 Colomer abandonat
 Se va desfent cada dia,
 Claustre, cel·les, temple y tot
 Es are immensa ruina,
 Hont la lluna se condol
 Y'l vent que hi entra suspira.
 Dins lo qu'era hortet florit
 Creix espinosa l'eritja,
 Y pe'l trispol tot herbós
 Pastura la cabra aspriva.
 Archs se veuen mitx romputs
 Y jáceres espoltrides;
 Per les cuyades parets
 L'eura ufanosa s'enfila.
 Tota sola en són altar,
 Tota sola, nit y dia,
 La dolsa Imatge sonriu
 Sobre un poble que l'oblida.

Ja sols no hi pujan romeus,
 Y allà, no més, la visita,
 Entrant pe'ls vidres romputs,
 L'oranel·la fugitiva,
 Ó pe'l portal sempre obert,
 L'anyellet de la garriga
 Que dins l'ombra va á sestar
 Quant crema'l sol á mitx dia.
 No hi ha mes llantia de nit
 Que 'ls ulls de l'òliba trista,
 Y ella canta ab tò funest
 Quant vé l'hora de matines.
 ¡Ay qui t'ha vist y te veu,
 Puig de Pollensa florida!

Si'l mon s'oblida del Puig,
 En el cel no s'en oblidan:
 ¡L'ombra muda de la nit
 Quantes coses ne diria!
 Los infantons innocents,
 Los angelets de la vila,
 Á les mares han contat
 Maravella may sentida.
 Diu que 'ls dissaptes de nit,
 Á dalt del Puig de Maria,
 Veuen fileres de llums
 Que per l'altura caminan,
 Admirable processó,
 Mitx perduda entre celistia,

Que va del molt esfondrat
 Fins á l'iglesia en ruina.
 —¿Los ángels baxats del cel?
 —¿Son verges qu' allá florian?
 Axò no lu saben los nins,
 Los angelets de la vila;
 Però diuen ab candor
 La maravella qu' han vista.
 Deu, per boca dels infants,
 Á tot un poble predica...
 Lo que 'l prodigi vol dir
 Bé Pollensa ho endevina:
 ¿Es qu' á son trono d'amor
 La Verge á son poble crida!
 Com més cada mare ho sent,
 Més ne román pensativa:
 —¿Son ángels baxats del cel?
 —¿Son verges qu' allá florian?

VIII

LA CASA HOSPITALARIA

L'altura sagrada
 Ja torna á florir
 Ab cántichs y festes.
 Dels bons pollensins.
 Lo sant oratori,
 Qu' un temps era rich,
 Ab voltes modestes
 Se dexa cubrir.
 L'immens edifici
 Renaix mes humil:
 Si fou per la Verge
 Sagrat monastir,
 Será la posada
 Del seus pelegrins.
 Tothom que hi arriba
 N'es ben acullit,
 ¿Que 'l cor d'una Mare
 Lo reb allá dins!
 Si n'es lo moblatje
 Modest y senzill,

Tot net com la plata
Pareix que sonriu.

Qui hi puja una volta
Ja hi torna sovint:
Si ab passes no hi torna,
Bé hi va ab lo desitx.

Favors de la Verge
Publican sens fi
Quadrets y mortalles,
Joyells y vestits,
Presents qu' allà d'exa
Qui sab agraïr.

Qui vol veure l' auba
Com naix mar en dius,
Qui admira bel·leses,
Qui cerca aire fi;
Que puji á l' estatge
Dels bons pelegrins.
Tal volta hi reculli
Per son esperit
Morades violetes
Y blau romani...

IX

LA FESTA

 QUANT riu la Pasqua florida
Derrera l' hivern que fuig,
Pollensa alegre convida
Per la gran festa del Puig.

La pagesia abundosa
Allà mostra, sempre igual,
La bisarria agradosa
De costum patriarcal.

Totes les gents arribades
Troban taula y bon' amor,
Y s' umpl fins á set vegades
Aquell immens refetor.

Axordan les xeremies;
Mes ¿quí les enjugará,
Si cantan les alegries
D' un poble senzill y sá?

Les enjoyades *danseres*
Renovan el ball honest:
Mallorquines vertaderes
No més conexen aquest.

Sempre noves s'hi mostrejan
Les sedes del temps passat;
Vestits a l'*ampla* rumbejan
Los *amos* de cor honrat.

Prop de la Mare divina
Gaudeix-lo pobre ab lo rich;
Y'l sermó a tots il·lumina
Ab glories del temps antich.

Aquí l'alegria franca
S'agermana ab l'oració:
Res a n'el poble li manca
Dins l'antiga tradició.

Tal festa en santa alegria
La senzilles sols la fá:
Sí'l poble la pert un dia
També la festa's perdrá.

X

CONCLUSIÓ

PASSAREN, finiren antigues usances;
Com mudan los trajos, lo viure ha mudat;
Y'ls pobles s'empenyen perdent recordances,
Perdent fins les dolces, fehels esperances,
Com fulles despreses d'un ram esflorat.

Cansons y tonades, tresor de poesia,
Encant ja no tenen pe'ls cors inquiets;
Les belles rondalles que l'avi sabia,
Y fins les pregaries que tant repetia
Per clubs y diaris oblidan sos nets.

Já'l Puig no'n demana, no'n vol ja de festes:
¡Ay! una d'escarni son temple n'ha vist...
Fugiu de l'altura, memories farestes,
Fujau, cors plorosos y verges modestes:
Rentau més la taca d'un dia tan trist.

Lo temple en silenci pareix que hi anyora
 La cort de la Reina, que sola román,
 L'estol com angèlich que prega y adora...
 Y á vostra montanya, may més ¡oh Senyora!
 Chors d'ànimes santes, may més tornarán?

Y en tant ¡dolsa Reina! mirau per Pollensa
 Tan rica en belleses y en nobles trofeus;
 Del mal que hi havia, del mal que hi comensa
 Salvaula per sempre; siau sa defensa:
 Si té moltes culpes, está á vostres peus!

Quant pert ó descobri l'altura sagrada
 Lo fill de Pollensa, per tots sos camins,
 La *Salve* 'os envia ja may oblidada...
 ¡Oh! Vos á tot' hora del poble invocada,
 Siau Reina y Mare dels cors pollensins!

NOTA: En la llegenda del Puig tot té un valor històric ó tradicional. L'autor no ha hagut de fer sinó posar en vers la poesia que la tradició li presentava ja feta.

TAULA

	PÀGINES.
Prolech	V
La vall	I
La font	4
Diada de Juny	6
Amor de patria	9
Cansó	10
Dos sospirs	12
La corona de semprevives	13
La primera llàgrima	15
Primavera	21
A un claper	22
Per la corona poètica de la Beata Catalina	26
Demunt l'altura	32
Juventut	36
Marina	40
Nocturn	42
Lo pi de Formentor	43

Lo temple en silenci pareix que hi anyora
 La cort de la Reina, que sola román,
 L'estol com angèlich que prega y adora...
 Y á vostra montanya, may més ¡oh Senyora!
 Chors d'ànimes santes, may més tornarán?

Y en tant ¡dolsa Reina! mirau per Pollensa
 Tan rica en belleses y en nobles trofeus;
 Del mal que hi havia, del mal que hi comensa
 Salvaula per sempre; siau sa defensa:
 Si té moltes culpes, está á vostres peus!

Quant pert ó descobri l'altura sagrada
 Lo fill de Pollensa, per tots sos camins,
 La *Salve* 'os envia ja may oblidada...
 ¡Oh! Vos á tot' hora del poble invocada,
 Siau Reina y Mare dels cors pollensins!

NOTA: En la llegenda del Puig tot té un valor històric ó tradicional. L'autor no ha hagut de fer sinó posar en vers la poesia que la tradició li presentava ja feta.

TAULA

	PÀGINES.
Prolech	V
La vall	I
La font	4
Diada de Juny	6
Amor de patria	9
Cansó	10
Dos sospirs	12
La corona de semprevives	13
La primera llàgrima	15
Primavera	21
A un claper	22
Per la corona poètica de la Beata Catalina	26
Demunt l'altura	32
Juventut	36
Marina	40
Nocturn	42
Lo pi de Formentor	43

TAULA

	PÀGINES.
Defalliment.	46
Sequedat.	48
L' harpa.	49
Ran de mar.	52
Tenebres.	53
Per què.	56
Miramar.	57
Fè y dupte.	65
À mossen J. Verdaguer.	67
Comparansa.	71
À D. Marian Aguiló.	72
Reculliment.	74
Tribut d' un mallorquí.	75
De mati.	81
Temporal.	83
Epitafi.	86
Cansó dels pelegrins de Lluch.	87
À mon amich M. R.	91
Lluch.	93
Càntich de Bellver.	95
La llegenda del Puig de Pollensa.	99

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

NUEVO
LIOTEC